

LAPPEENRANNAN TEKNILLINEN YLIOPISTO

Kauppatieteiden osasto

Kandidaatintutkielma

Laskentatoimi

**Uudistuva yritys- ja pääomaverojärjestelmä – vaikutukset osakeyhtiön
omistajayrittäjän verotukseen**

Developments in the corporate and capital income tax system: Effects on the taxation of limited stock company entrepreneurs

20.12.2010

Tekijä: Jani Käyhkö (0301326)

Opponentti: Mira Nisula

Ohjaaja: Timo Alho

Sisällysluettelo

1 Johdanto	1
1.1 Taustaa.....	1
1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset	3
1.3 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto	4
1.4 Tutkimuksen rakenne	4
2 Historia.....	6
2.1 Klassinen yhtiöverojärjestelmä	7
2.2 Jaetun verokannan järjestelmä 1965–1968.....	8
2.3 Osinkovähennysjärjestelmä 1969–1989.....	8
2.4 Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä 1990–2004	9
3 Nykyisen lainsäädännön mukainen verotus.....	12
3.1 Nykyisen yritys- ja pääomaverotuksen pääpiirteet.....	13
3.2 Erilaiset voitonjakomuodot.....	14
3.2.1 Palkka YEL- ja TEL-osakkaalle	16
3.2.2 Verovapaa osinko, pääomatulo-osinko ja ansiotulo-osinko.....	17
3.2.3 Vuokra-, korko- tai muu pääomatulo	20
4 Verotuksen kehittämistyöryhmän esitys yritys- ja pääomaverotuksen uudistamiseksi....	22
4.1 Esityksen sisältö	22
4.2 Esityksen saama vastaanotto	24
5 Nykyisen järjestelmän ja verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen vertailua.....	29
5.1 Esityksen vaikutus keskisuurten perheyrittäjien omistajayrittäjän verotukseen	31
5.2 Esityksen vaikutus isoimpien perheyrittäjien omistajayrittäjän verotukseen	32
5.3 Esityksen vaikutus hyvätuottoisen ideayhtiön omistajayrittäjän verotukseen.....	33
5.4 Esityksen vaikutus ”keskimääräisen” yrityksen omistajayrittäjän verotukseen.....	34
6 Johtopäätökset	35
Lähteet.....	37

Kirjallisuuslähteet.....	37
Internet-lähteet	38
Liitteet	41
Liite 1. Tulos 47 000 euroa, nettovarallisuus 50 000 euroa, palkka 40 000 euroa	41
Liite 2. Tulos 122 000 euroa, nettovarallisuus 1 000 000 euroa, palkka 0 euroa	42
Liite 3. Tulos 122 000 euroa, nettovarallisuus 1 000 000 euroa, verorasitus optimoitu ..	43
Liite 4. Tulos 500 000 euroa, nettovarallisuus 0 euroa, verorasitus optimoitu	44
Liite 5. Tulos 1 000 000 euroa, nettovarallisuus 10 000 000 euroa, verorasitus optimoitu	45
Liite 6. Tulos 10 000 000 euroa, nettovarallisuus 10 000 000 euroa, verorasitus optimoitu	46

1 Johdanto

1.1 Taustaa

Verotuksen ensisijaisena tehtävänä voidaan nähdä julkisen sektorin toiminnan rahoittaminen – niin sanottu fiskaalinen tavoite. Muiden tavoitteiden tullessa ja mennessä, fiskaalinen tavoite pysyy. Yrityksiin, etenkin osakeyhtiöihin, kohdistuvaa verotusta on perusteltu eri aikoina useilla eri tavoilla; yritystoiminnan harjoittajan saamalla vapautuksella henkilökohtaisesta vastuusta, osakeyhtiön mahdollisuudella käyttää hyväksi pääomamarkkinoita ja osakeyhtiömuodon mahdollistamalla suurtuotannon harjoittamisella. Yritysten voidaankin nähdä olleen tuottoisia verosubjekteja. (Myrsky & Linnakangas 2006, 1-2)

Suomessa osakeyhtiöiden verottamisen juuret ajoittuvat 1800-luvun loppupuolelle, jolloin yleinen tuloverolainsäädäntö otettiin käyttöön. Tuloverolainsäädännön periaatteiden myötä osingot alettiin lukea saajiansa tuloksi, josta seurasi jaetun voiton kahdenkertainen verotus. Osingon kahdenkertainen verotus katsottiin ongelmalliseksi jo varhaisessa vaiheessa ja kahdenkertainen verotus ja sen lieventäminen ovatkin olleet keskeisiä kysymyksiä aina pääomatuloverotusta uudistettaessa. (Myrsky 1988, 14)

Nykyiseen, vuonna 1969 voimaan tulleeseen elinkeinoverolakiin (360/1968 EVL) suurimmat pääoma- ja yritysverouudistukset toteutettiin 1990-luvun alkuvuosina sekä vuonna 2004 (Myrsky & Linnakangas 2006, 18). Suomen alati kansainvälistyvä talouden toimintaympäristö tuo mukanaan sekä haasteita että mahdollisuuksia. Globalisaation ei voida nähdä vaikuttaneen Suomen mahdollisuuteen ylläpitää laadukkaita hyvinvointipalveluita ja niiden edellyttämää suhteellisen korkeaa veroastetta. Kuitenkin yritykset, niiden investoinnit ja voitot ovat muuttuneet liikkuviksi ja reagoivat muutuneisiin vero-olosuhteisiin varsin nopeasti. Tämä luo paineita Suomen verorakenteen kehittämiseksi entistä nopeammin, etenkin yritysverotuksen osalta.

Valtiovarainministeriö asetti 18.9.2008 alivaltiosihteeri Martti Hetemäen johtaman verottamisen kehittämistyöryhmän arvioimaan Suomen nykyistä verojärjestelmää ja siihen kohdistuvia muutostarpeita. Yritys- ja pääomaverotuksen muutostarpeita poh-

tiessa, verotuksen kehittämistyöryhmän tulee ottaa huomioon erityisesti EU:n alueella tapahtuva kehitys sekä verojärjestelmän kansainvälinen kilpailukyky. Työryhmän toimiaika ulottuu vuoden 2010 loppuun, jolloin työryhmän on tarkoitus julkistaa loppuraporttinsa Suomen verojärjestelmän kehittämisen suuntaviivoista. (Valtiovarainministeriö 2008)

Kesäkuussa 2010 verotuksen kehittämistyöryhmä julkaisi väliraportin, joka sisältää muun muassa esityksen yritys- ja pääomaverotuksen kehittämiseksi ja uuden osinkoveromallin julkisesti noteeraamattomista osakeyhtiöistä saatujen osinkojen verottamiseksi. Myös verotuksen kehittämistyöryhmä on joutunut työssään pohtimaan osingon kahdenkertaisen verotuksen ongelmaa ja ratkaisua kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseksi. Kehittämisvaihtoehtoina työryhmä on pohtinut neljän eri mallin soveltumista Suomen tarpeisiin. Väliraportissaan työryhmä on päättänyt mallia klassisesta osinkoveromallista hakevaan, niin kutsuttuun mukailtuun nykymalliin, jossa listaamattoman yhtiön osingon verovapaus korvataan normaalituoton kevennetyllä verotuksella. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 67)

Lainsäädännön muutostilanteissa hyvälle verojärjestelmälle keskeistä on mahdollisuus suunniteltujen uudistusten vaikutusten selvittämiseen voimassa olevan lain ja oikeuskäytännön perusteella. Usein lainsäädännön muutostilanteissa riskinä on, ettei verotuksen ennustettavuus ja yrittäjän mahdollisuus verosuunnitteluun toteudu. Tämä voi johtaa investointien, rakennejärjestelyjen ja muiden toimien pysähtymiseen, sillä toimia ei uskalleta toteuttaa ennen kuin uuden lainsäädännön mukaisesta vero-kohtelusta saadaan riittävä selvyys. Toisaalta verolainsäädännön muutoksien tullessa tietoon julkisuuden kautta jo ennen lainsäädäntötyön eduskuntavaihetta, voi verovelvollisen varautuminen epävarmoihin muutoksiin johtaa myös tarpeettomiin toimenpiteisiin. Verotuksen kehittämistyöryhmän suunnitellut muutokset koskettavat yritysverotuksen lisäksi pääomatulojen verotusta, ja etenkin osakeyhtiön voitonjaon verottamista. Suunniteltujen uudistusten voimaantuloa voidaan odottaa vuoden 2012 alusta lukien. (Juusela & Wahlroos 2010, 29)

1.2 Tutkimuksen tavoitteet, tutkimusongelma ja rajaukset

Tutkielman tavoitteena on tutkia Suomen uudistustyön alla olevaa yritys- ja pääoma-verojärjestelmää sekä kotimaisen yritys- ja pääomatuloverotuksen tulevaisuuden näkymiä. Tutkielman pääpaino tulee olemaan etenkin esitettyjen yritys- ja pääomaverouudistusten osakeyhtiöiden omistajayrittäjille aiheuttamien verovaikutusten selvittämisessä. Yleisen mielipiteen mukaan Suomen osinkoverotusta pidetään liian lievänä. Onkin mielenkiintoista tutkia, millaisiin ratkaisuihin verotuksen kehittämistyöryhmä on asian suhteen päätenyt – jaetaanko kiristynvä verorasitus tasaisesti osingonsaajien kesken vai onko uudistukselle nähtävissä selkeitä voittajia tai häviäjiä?

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämä uudistus on jo tässä vaiheessa saanut paljon sekä myönteistä että kielteistä palautetta. Eniten keskustelua ovat herättäneet muiden kuin julkisesti noteerattujen osakeyhtiöiden osingonjaon verotukseen esitetyt muutokset. Sekä esitetyn uudistuksen verovaikutuksia selvitettäessä että esitystä sen saaman palautteen perusteella arvioitaessa, keskitytään juuri muun kuin julkisesti noteeratun osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan tarkasteluun. Julkisesti noteerattujen osakeyhtiöiden tai muiden yhtiömuotojen verokohteluun, ja sen muutoksiin, tutkielmassa ei tulla syvällisemmin paneutumaan.

Tutkielmassa luodaan myös katsaus Suomen yritys- ja pääomaverojärjestelmien kehityskaareen vuoden 1965 jaetun verokannan järjestelmästä aina 2000-luvulle saakka käytössä olleeseen yhtiöveron hyvitysjärjestelmään. Näiden järjestelmien esittely ei kuitenkaan muodosta tutkielman ydinosaa, vaan järjestelmien kehittymisen kautta pyritään selventämään miksi ja miten nykyisenlaiseen järjestelmään on päädytty.

Alla tutkimuksen pääongelma ja alaongelmat ovat esitetty kysymysten muodossa.

Tutkielman pääongelmana tarkastellaan

- millaisia vaikutuksia uudistuvalla yritys- ja pääomatuloverojärjestelmällä on osakeyhtiön omistajayrittäjälle?

Lisäksi seuraavia, tutkimuksen alaongelmia, tarkastelemalla pyritään antamaan vastaukset tutkimuksen pääongelmaan:

- Mitkä syyt ovat johtaneet yritys- ja pääomaverojärjestelmän uudistamistarpeeseen?
- Mihin suuntaan yritys- ja pääomatuloverotuksen painopistettä ollaan verotuksen kehittämistyöryhmän esityksessä siirtämässä?

1.3 Tutkimusmenetelmä ja -aineisto

Tutkielma on deskriptiivinen ja analysoiva katsaus yritys- ja pääomatuloverotuksen kehitykseen. Tutkielmassa pyritään kuvailemaan sekä käytössä olleita järjestelmiä, nykyistä järjestelmää että esitystä uudeksi järjestelmäksi, sekä analysoimaan ongelmia, jotka johtivat järjestelmästä luopumiseen. Tutkielman muuten kvalitatiivista tutkimusotetta pyritään täydentämään luvussa 5 tapahtuvan kvantitatiivisen analysoinnin avulla.

Tutkielman pääasiallisina lähteinä on käytetty kotimaista yritysverotusta ja verouudistuksia käsittelevää kirjallisuutta, verotukseen erikoistuneita ammattilehtiä, Hetemäen johtaman verottamisen kehittämistyöryhmän julkaisemaa väliraporttia sekä siitä annettuja lausuntoja. Koska verosta on jo Suomen perustuslain (731/1999 PL) 7:81 §:n mukaan säädettävä lailla, on tutkielman lähteinä käytetty myös yritys- ja pääomatuloverotuksesta määrääviä lakeja. Tutkielman aiheen kotimaisuudesta johtuen ei kansainvälisten artikkeleiden käyttöä lähteenä ole katsottu välttämättömäksi.

1.4 Tutkimuksen rakenne

Tutkielman toisessa luvussa perehdytään Suomessa käytössä olleiden yritys- ja pääomaverojärjestelmien kehityskaareen, järjestelmien pääpiirteisiin, järjestelmissä havaittuihin ongelmiin ja lopulta järjestelmistä luopumiseen johtaneisiin syihin. Järjestelmien ja uudistusten tarkastelu muuttuu sitä yksityiskohtaisemmaksi mitä lähemmäksi nykypäivää tullaan.

Tutkielman tärkeimmän teoriaosuuden muodostavat luvut kolme ja neljä. Kolmannessa luvussa käydään läpi Suomen ajantasaisen lainsäädännön mukaisen yritys- ja

pääomaverojärjestelmän mukainen osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan verotus, sen mahdollistamat voitonjakotavat osakeyhtiöstä osakkeenomistajalle ja näiden voitonmaksutapojen keskinäinen veroedullisuus. Neljäs luku esittelee verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän mallin mukaisen osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan verokohtelun ja sen keskeiset erot nykyjärjestelmään. Lisäksi neljännessä luvussa arvioidaan esityksen mukaista mallia siitä annettujen lausuntojen pohjalta.

Viidennessä luvussa tutkielman tähän asti kvalitatiiviseen tutkimusotteeseen yhdistetään kvantitatiivinen ulottuvuus. Luvussa pyritään selvittämään erilaisten simulaatioiden avulla verotuksen kehittämistyöryhmän mukaisen uudistuksen vaikutuksia erikoisten osakeyhtiöiden omistajayrittäjien kokonaisverorasitukseen. Tutkielman viimeisessä luvussa muodostetaan johtopäätökset ja pyritään vastaamaan, millaisia vaikutuksia uudistuvalla yritys- ja pääomatuloverojärjestelmällä on osakeyhtiön omistajayrittäjille.

2 Historia

Osakeyhtiön ja osakkeenomistajan verotuksen koordinoiminen on ollut vero-oikeuden ja veropolitiikan klassinen ongelma siitä asti, kun on ollut olemassa osakeyhtiötä ja tuloverotusta. Pääpaino tätä ongelmaa tutkittaessa on, tulisiko yhtiön verotusta ja omistajan verotusta tarkastella yhtenä kokonaisuutena vai ei. (Niskakangas 2009, 1)

Kun osakeyhtiöt ovat tuloverotuksen kohteena ja osakkeenomistajia verotetaan osinkotuloista, on seurauksena jaetun voiton kahdenkertainen verotus. Yleisen tuloverolainsäädännön käyttöönotosta 1800-luvun loppupuolelta lähtien on esiintynyt järjestelyjä kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseksi. Yleisemmin kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseen on ryhdytty 1950-luvulta lähtien. Myös Suomessa yritys- ja pääomaverojärjestelmien kehityksen taustalla on vaikuttanut vahvasti osinkojen kahdenkertainen verotus ja sen lieventäminen. Mitä lähemmäs nykypäivää tarkkailussa siirrytään, sitä enemmän myös muilla tekijöillä, kuten alati kansainvälistyvällä toimintaympäristöllä, on ollut oma osuutensa uudistusten taustalla. (Myrsky 1988, 8)

Kahdenkertaisen verotuksen poistamisella tähdätään niin kutsutun rahoitusmuotoneutraliteetin saavuttamiseen. Velkojen korkojen ollessa yhdenkertaisen verotuksen alaisina, olisi johdonmukaista soveltaa yhdenkertaista verotusta myös oman pääoman ehdoin tapahtuvaan rahoitukseen. (Mähönen & Villa 2009, 67)

Abstraktina ongelmana osakeyhtiön ja osakkeenomistajan kahdenkertaisesta verotuksesta puhuttaessa on ollut yhtiöveron kohtaanto. Mikäli yhtiöt – ja tätä kautta omistajat – vyöryttävät veron joko tuotannontekijöiden hintoihin tai suoritteisiin, eivätkä täten itse kanna verorasitusta, ei osakeyhtiön voittoon kohdistuisikaan ylimääräistä rاسیتusta, eikä kahdenkertaisesta verotuksesta voitaisi edes puhua. (Niskakangas 2009, 1)

Klassinen järjestelmä	Kaksikantajärjestelmä	Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä	
Disintegroitu systeemi			Integroitu systeemi

Taulukko 1. Kahdenkertaisen verotuksen lieventämismenetelmien systematisointi (Myrsky 1988, 90)

Kahdenkertaisen verotuksen lieventämismenetelmiä on mahdollista systematisoida usealla eri tavalla. Eräs vaihtoehtoista on kuvata eri menetelmien välisiä suhteita sen mukaan, kuinka integroituja osakeyhtiön ja osakkeenomistajan verotukset ovat (taulukko 1). Seuraavat alaluvut käsittelevät kahdenkertaisen verotuksen lieventämismenetelmiä siinä järjestyksessä kuin ne ovat olleet voimassa Suomessa.

2.1 Klassinen yhtiöverojärjestelmä

Klassisen yhtiöverojärjestelmän ominaispiirteenä on se, ettei osakkeenomistajan verotuksessa oteta huomioon osakeyhtiön voitosta maksamaa veroa, eikä osakeyhtiön verotuksessa huomioida osakkeenomistajan saamista osingoista maksamaa veroa. Yhtiön ja osakkeenomistajan verotukset ovat siis täysin erotettu toisistaan, jolloin vallitsee täydellinen jaetun voiton kahdenkertainen verotus. Oleellista järjestelmälle on se, ettei kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseen ole ryhdytty minkäänlaisten toimenpiteiden avulla. Suomessa vuoden 1943 tulo- ja omaisuusverolain mukaista järjestelmää voidaan pitää klassisena yhtiöverojärjestelmänä. Klassisen yhtiöverojärjestelmän vastakohtana on yhtymämenetelmä, jossa jaetun voiton kahdenkertainen vero eliminoidaan ja yhtiötulo jää vain yhteen kertaan verotettavaksi. (Myrsky 1988, 36-37, 40)

Useimmat maat ovat kuitenkin pitäneet kahdenkertaisen verotuksen lieventämisen puolesta esitettyjä seikkoja vahvempina kuin lieventämistä vastustavia seikkoja ja päätyneet lieventämään kahdenkertaista verotusta erilaisin järjestelmin. Kahdenkertaisen verotuksen lieventäminen on mahdollista toteuttaa kaksikantajärjestelmillä (osinkovähennysjärjestelmä, jaetun verokannan menetelmä) tai hyvittämällä yhtiön voitosta maksama vero kokonaan tai osittain osingonsaajan tuloverotuksessa (yhtiöveron hyvitysjärjestelmä). (Myrsky 1988, 87)

2.2 Jaetun verokannan järjestelmä 1965–1968

Jaetun verokannan järjestelmässä jaetun voiton yhtiöveroprosentti on jakamattoman voiton yhtiöveroprosenttia pienempi. Jaetun verokannan järjestelmässä on suhteellisen vähän erilaisia toteuttamisvaihtoehtoja osinkovähennysjärjestelmään verrattuna. Jaetun verokannan järjestelmässä lievennyksen aste on riippuvainen jaetun ja jakamattoman voiton verokantojen erosta. Suomessa vuosina 1967 ja 1968 ero jaettujen ja jakamattomien voittojen verokantojen välillä oli vain 2 prosenttiyksikköä. Keskeisenä syynä verokantojen eroavuuteen voidaan pitää kannustamista osingonjakoon. Mitä enemmän osingonjakoa halutaan kannustaa, sitä suurempi tulisi eron jaetun ja jakamattoman voiton verokantojen välillä olla. (Myrsky 1988, 124, 126–127)

Periaatteen tasolla jaetun verokannan järjestelmän perusidea on selkeä: jaettua voittoa verotetaan alemman verokannan mukaan kuin jakamatonta voittoa. Käytännössä asia ei kuitenkaan ole näin yksinkertainen, sillä verotusta ei kohdisteta voiton jaettuun osaan vaan verotettavaan tuloon. Jaetun verokannan järjestelmässä sovellettiin erilaisia veroprosentteja verotettavan tulon eri osiin, jonka laskenta pohjautui jaetun ja jakamattoman voiton suhteeseen. (Myrsky 1988, 128)

2.3 Osinkovähennysjärjestelmä 1969–1989

Osinkovähennysjärjestelmässä kahdenkertaisen verotuksen lieventäminen on toteutettu siten, että osinkoa jakava yhtiö on oikeutettu verotettavaa tuloa laskiessaan vähentämään jakamansa osingon joko kokonaan tai osittain. Yhtiöveron määrä jää siten riippumaan siitä, jaetaanko voittoa osinkona vai pidätetäänkö se yhtiölle, osinkovähennyksen saamisen edellytyksen ollessa voiton jakaminen osinkoina. (Myrsky 1988, 97)

Keskeinen syy nimenomaan osinkovähennysjärjestelmän käytölle kahdenkertaisen verotuksen lieventämiseksi on ollut pyrkimys osingon ja maksetun koron verotuskohtelun tasavertaistamiseen. Vieraan pääoman ja sijoitetun oman pääoman verotuskohtelun yhdenmukaistaminen vähentää yritysten houkutinta liialliseen velkaantumiseen ja parantaa yritysten taserakenteita. Myös kysymykset siitä, miksi osingot pitäisi

jättää vähennyksien ulkopuolelle verotettavaa tuloa laskettaessa, vaikkei voida lähteä siitä oletuksesta että yritykset toimisivat ilman osakepääomaa, ovat olleet perusteluina järjestelmän käyttöönotolle. (Myrsky 1988, 99–100) Osinkovähennysjärjestelmä oli käytössä Suomessa eri muodoissaan vuosina 1969–1989 (Niskakangas et al. 2004, 38).

2.4 Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä 1990–2004

Vuosien 1990 ja 2004 välillä osinkoja verotettiin Suomessa yhtiöveron hyvitysjärjestelmän mukaisesti. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä yhtiön maksama yhteisövero hyvitetiin jaetun osingon osalta kokonaan osingonsaajan tuloverotuksessa. Kun pääomatulo-osinkoja verotettiin 29 prosentin mukaisella veroasteella, merkitsi tämä sitä, että yhtiö maksoi osinkona jaetusta voitosta 29 prosentin veron, osingonsaajan efektiivisen veroasteen ollessa nolla. (Harju et al. 2010, 3) Yhtiöveron hyvitysjärjestelmään siirtymisen myötä osingonjakoon aiemmin kohdistunut kahdenkertainen verotus poistui kokonaan vuodesta 1990 lähtien. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä olikin monia myönteisiä piirteitä, kuten osakepääomarahoituksen ja lainarahoituksen välisen eron kaventaminen. (Niskakangas et al. 2004, 113)

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmän mukaisessa verotuksessa, kuten nykyisessäkin verojärjestelmässä, osinkotulojen verotus oli erilaista riippuen siitä, oliko osinko saatu julkisesti noteeratusta vai noteeraamattomasta yhtiöstä. Helsingin pörssissä listattujen yhtiöiden jakama osinko luettiin kokonaisuudessaan pääomatuloksi. Yhteisöveroprosentin ollessa yhtenevä pääomatuloveroprosentin kanssa, yhtiöveron hyvitys eliminoi osakkaan verot. Julkisesti noteeraamattomien yhtiöiden jakama osinkotulo sitä vastoin jaettiin pääoma- ja ansiotulo-osuuksiin. Jakokelpoisesta voitosta yhtiön oli mahdollista jakaa pääomatulo-osinkoina enintään 9,585 prosenttia yhtiön nettovarallisuudelle. Myös julkisesti noteeraamattomien yhtiöiden jakamat pääomatulo-osingot olivat saajalleen efektiivisesti verovapaita. Pääomatulo-osuuden ylittävältä osalta osinko luettiin ansiotuloksi. Myös ansiotulo-osingoista maksetuista veroista hyvitetiin yhtiön maksama vero, jolloin osingonsaajaa verotettiin efektiivisesti ansiotuloveroasteen mukaisesti vasta, kun ansiotulo-osinkojen veroaste ylitti 29 prosentin yhteisöverokannan. (Harju et al. 2010, 3)

Järjestelmä osoittautui ongelmalliseksi lähinnä rajat ylittävien osinkojen vuoksi. Alun perin hyvitysjärjestelmän arveltiin palvelevan juuri Euroopan Unionin sisämarkkinoiden perusajatusta rajat ylittävien osinkojen neutraalista verokohtelusta. Tavoite jäi kuitenkin toteutumatta jäsenmaiden verojärjestelmien erilaisuudesta johtuen. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopumista alettiin todenteolla pohtia Saksan siirtyessä puolitulon verottamiseen 2002. (Niskakangas et al. 2004, 23) Lopullinen naula yhtiöveronhyvityksen arkkuun tuli EY-tuomioistuimen todetessaan päätöksessään C-319/02 (Manninen) Suomen yhtiöveron hyvitysjärjestelmän eurooppaoikeuden vastaiseksi (Kellas 2004, 2). Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luovuttiinkin vuoden 2005 alusta voimaan tulleessa yhtiö- ja pääomaverouudistuksessa (Myrsky & Linnakangas 2006, 321).

Suurin yksityishenkilöiden tuloverotusta koskeva muutos viimeksi kuluneiden 50 vuoden aikana tapahtui vuoden 1993 lakimuutoksen yhteydessä. Eriytetyn tuloveromallin yhteydessä siirryttiin pääomatulojen kattavaan, mutta prosentuaalisesti ansiotuloja selvästi lievempään suhteelliseen verotukseen. Ennen vuoden 1993 lakimuutosta pääomatulojen verotus oli ollut erittäin epäneutraalia. Korkotulot olivat olleet verovapaita 1990-luvun alkuun asti ja luovutusvoitot monessa tapauksessa kokonaan verovapaita vuoteen 1986 asti. Vasta vuoden 1993 alusta voimaan tullut ansio- ja pääomaverouudistus johti nykyiseen järjestelmään ja lähes kaikkien pääomatulojen verottamiseen pääomatulona. (Andersson 2008, 27,29)

Ennen vuotta 1993 – ja eriytettyyn tuloveromalliin siirtymistä – ansio- ja pääomatulojen verotus oli Suomessa yhtenäistä. Lukuisista verovähennyksistä ja verovapaus säännöksistä johtuen pääomaverotus oli kuitenkin käytännössä huomattavasti ansiotuloverotusta kevyempää. Eriytettyyn tuloveromalliin siirtymisen myötä ansiotulojen verotus säilyi progressiivisena, mutta pääomatuloja alettiin verottaa suhteellisen verokannan mukaan. Ennen uudistusta pääomatulojen veropohja oli huomattavasti nykyistä kapeampi. Siirtymisen yhteydessä veropohjaa laajennettiin poistamalla useita vähennyksiä ja saattamalla tiettyjen pääomatulojen (korkotulot, myyntivoitot) aiempi progressiivinen veroaste suhteelliseksi. Vuodesta 1993 pääomatulojen verokanta on vaihdellut 25 ja 29 prosentin välillä. Vuoden 2005 verouudistuksessa pääomatulojen suhteelliseksi veroasteeksi säädettiin 28 prosenttia. Samassa yhteydessä yhteisöverokanta laskettiin 26 prosenttiin, kun se oli aiemmin ollut samansuuruinen pääomaverokannan kanssa. (Harju et al. 2010, 2)

Eriytetyssä tuloverojärjestelmässä ansiotuloa verotetaan progressiivisella veroasteikolla kokonaisveron koostuessa useista erillisistä veroista: valtion progressiivisesta tuloverosta, suhteellisesta kunnallisverosta ja sosiaaliturvamaksusta. Ylin ansiotulon marginaaliveroaste asettuu tällä hetkellä lähelle 55 prosenttia. Pääomatulojen suhteellisen verokannan ollessa merkittävästi ansiotulojen ylintä marginaaliveroprosenttia matalampi, syntyy veronmaksajille kannustin muuntaa ansiotuloja pääomatuloksi, joka aiheuttaa haasteita etenkin yritys- ja osinkoverotukselle. (Harju et al. 2010, 2)

Siitäkin huolimatta, että 1990-luvun alun pääomaverouudistukset luotiin varsin neutraaleiksi, ovat yritykset toimineet uudistuksen jälkeen yhä useammin osakeyhtiömuodossa. Erityisesti osakeyhtiöiden houkuttelevuutta on lisännyt se, että osakeyhtiö on säilynyt ainoana yhtiömuotona, jossa oman pääoman kartuttaminen on mahdollista progressiivista verokantaa matalammalla yhteisöverokannalla. (Niskakangas et al. 2004, 111)

3 Nykyisen lainsäädännön mukainen verotus

Eri yritysmuotojen verotukseen ei oltu vuoden 1993 jälkeen tehty suuria muutoksia. Vuonna 2005 osinkotulojen verotusperiaatteet muuttuivat merkittävästi, kun yhtiöveron hyvityksestä luovuttiin. Käytännössä tämä tarkoitti yrityksen ja osakkaan verotuksen integroinnista luopumista – nykyisessä järjestelmässä yhtiö maksaa verotettava tulostaan aina 26 prosentin yhteisöveron ja osakas veron saamastaan osingosta. (Harju et al. 2010, 3) Reilussa vuosikymmenessä etenkin kansainvälinen verokilpailu oli kiristynyt ja yritysten toimintaympäristö kansainvälistynyt. Näiden voidaan nähdä olleen painavimmat syyt vuoden 2005 verouudistusten taustalla. (Niskakangas et al. 2004, 111)

Pienyritysten verosuunnittelun kannalta suurimmat muutokset koskettivat uudistettuja verokantaja ja osinkojärjestelmän täydellistä uudistamista. Erityisesti osinkoverotuksen muutokset sekä elinkeinonharjoittajien ja henkilöyhtiöiden pääomatulojen vahvistamisen voitiin nähdä lisäävän suunnittelutarvetta pienyritystoiminnassa jo yritysmuotoa valittaessa. Elinkeinoharjoittajien ja henkilöyhtiöiden kilpailuaseman vahvistumisen suhteessa pieniin osakeyhtiöihin nähtiin olevan omiaan johtamaan näiden yritysmuotojen yleistymiseen. (Niskakangas et al. 2004, 111-112) Jälkikäteen tarkasteltuna voidaan kuitenkin huomata, ettei osakeyhtiöiden suosio ole laskenut, vaan päinvastoin lisääntynyt (Tilastokeskus 2010).

Osakeyhtiön näkökulmasta vuoden 2005 verouudistus toi uutena asiana osinkojen jaon verottomiin ja osittain veronalaisiin osinkoihin. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä tuttu nettovarallisuuden merkitys säilyi ja etenkin pidemmällä aikavälillä nettovarallisuuden määrän säätelyllä voidaan pyrkiä tasolle, joka johtaa optimaaliseen ansio- tai pääomatulon tai verottomien osinkojen määrään. Pienemmissä osakeyhtiöissä osinjonjakopolitiikan rinnalle nousee yrityksen palkanmaksupolitiikka. (Niskakangas et al. 2004, 112)

3.1 Nykyisen yritys- ja pääomaverotuksen pääpiirteet

Nykyisessä järjestelmässä osinkotuloja saavat luonnolliset henkilöt voidaan jakaa karkeasti kahteen ryhmään: yrittäjiin ja sijoittajiin. Yksityisliike- ja henkilöyhtiömuodon lisäksi yrittäjät harjoittavat yritystoimintaa enenevissä määrin myös osakeyhtiömuodossa, osakekannan ollessa yleensä yhden tai muutaman henkilön omistuksessa. Osakeyhtiömuodossa yritystoimintaa harjoittavat yrittäjät työskentelevät yleensä itse yrityksessä ja nostavat ansionsa voitonjakona ja palkkana. Toiseen ryhmään kuuluvat sijoittajat, jotka sijoittavat yleensä listattuihin yhtiöihin ja heidän osakesijoituksensa rinnastetaan muihin sijoituksiin. (Myrsky & Linnakangas 2006, 322–323)

Verouudistuksen yhtenä lähtökohtana oli sijoittajien osinkoverotuksen kiristäminen saattamalla osingot osittaisesti kahdenkertaisen verotuksen piiriin. Samalla uudistuksessa pyrittiin turvaamaan yrittäjien toimintaedellytykset ja kannustamaan yrittämiseen ja uusien työpaikkojen luomiseen. Tästä syystä yrittäjien verotusta ei katsottu perustelluksi kiristää. Verouudistuksessa kriteerinä aktiiviyrittäjien ja sijoittajien erotelussa käytetään sitä, onko osinkoa jakava yhtiö julkisesti noteerattu vai noteeraamaton. Tuloverolain (1535/1992 TVL) 33 a § ja 33 b § säätelevätkin julkisesti noteeratusta ja noteeraamattomasta yhtiöstä saadun osingon erilaisesta verokohtelusta. (Myrsky & Linnakangas 2006, 323)

Nykyisen lainsäädännön mukaan osakeyhtiön osakkeenomistajan yhtiöstä saamaa tuloa verotetaan joko osinkona tai osakkeiden luovutuksesta saatavana tulona. Tuloverolainsäädäntö ei kuitenkaan sisällä sen enempää osingon kuin luovutuksenkaan määritelmää, vaan rajanveto perustuu verotus- ja oikeuskäytännössä omaksuttuihin linjoihin. Verohallituksen ohjeen mukaan osinkona pidetään luonteensa puolesta jakokelpoisista voittovaroista maksettua tuottoa osakkeelle. Kaikki muut voitonmaksutavat, osinkoa lukuun ottamatta, ovat katsottu luovutukseksi tai luovutukseksi rinnastettavaksi toimeksi riippumatta siitä, luovutetaanko osake vai ei. (Mähönen & Villa 2009, 421)

Julkisesti noteeratusta yhtiöstä saadusta osingosta 70 prosenttia verotetaan pääomatulona ja 30 prosenttia on saajalleen verovapaata tuloa (TVL 33a.1 §). ”Julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatua osinkoa ei näin miltään osin veroteta ansiotulona” (Myrsky & Linnakangas 2006, 324). Pääomatulojen verokannan ollessa nykyisellään

28 prosenttia, osakkeenomistaja maksaa pörssiyhtiön jakamasta osingosta veroa 19,6 prosenttia ($0,7 \times 28 \%$). Kun laskelmaan lisätään yhtiön maksama tulovero, tulee kokonaisverorasitukseksi 40,5 prosenttia ($26 \% + 0,74 \times 0,7 \times 28 \%$). (Niskakangas 2005, 55) Muun kuin julkisesti noteeratun yrityksen osinkojen verotusta tarkastellaan tarkemmin luvussa 3.2.2.

Valtion tuloverotukseen liittyi alusta alkaen enemmän yleistaloudellista haittaa kuin valtiotaloudellista hyötyä tuottanut varallisuusverotus. Ankara varallisuusverotus johti pahimmassa tapauksessa siihen, että varallisuusvero söi koko osinkotuoton. Etenkin lamavuosina 3-4 prosentin varallisuusveron maksaminen osakkeista, joista saatu osinkotuotto oli vain 1 prosentin luokkaa, johti osingonsaajan kannalta sietämättömään tilanteeseen. Tuoreimpana esimerkkinä osakkeiden omistuksen epäsuosiollisuutta kuvastaa se, ettei Nokian osakkeiden kohdalla vuosina 1999–2000 osinko riittänyt edes varallisuusveroon. Vasta vuonna 2006 tästä verosta luovuttiin. (Andersson 2008, 30)

3.2 Erilaiset voitonjakomuodot

Vuoden 2005 alusta voimaan tullut yritys- ja pääomaverouudistus sisällytti monia omistajayrittäjän verosuunnitteluun vaikuttavia muutoksia. Osinkoverotuksen uudistaminen oli luonnollisesti näistä keskeisin. Yhteisöverokannan ja pääomatuloverokannan alentuminen ja samanaikainen muuttuminen toisistaan poikkeaviksi olivat verosuunnittelun kannalta huomionarvoisia. (Penttilä 2005, 120)

Osakeyhtiöstä varoja voidaan nostaa osinkona tai osakkaan ja yrityksen väliseen oikeustoimeen perustuen. Verotuksen edullisuutta tarkasteltaessa erilaiset voitonjakokeinot voidaan jakaa mm. seuraavasti: (Tiitta & Sippel 2005, 415)

- Osinko: verovapaa osinko, ansiotulo-osinko ja pääomatulo-osinko
- Palkka
- Muu pääomatulo: vuokra, korko, takausprovisio

Laitonta varojenjakoja uuden osakeyhtiölain (624/2006 OYL) 13:1 § mukaan on muu liiketapahtuma, joka vähentää yhtiön varoja tai lisää sen velkoja ilman liiketaloudellista perustetta.

Suhteutettaessa yrityksestä nostettavaa muuta pääomatuloa palkkatulojen verotukseen, voidaan todeta ansiotulojen marginaaliveroasteen nousevan yleensä pian valtionveroasteikon alarajan jälkeen pääomatulojen verokantaa korkeammaksi. Ansiotulovähennykset kunnallisverotuksessa voivat muodostaa tähän vähämerkityksisiä poikkeuksia. Muiden pääomatulojen mahdollisuus riippuu kuitenkin aina yrityksen ja osakkaan yksilöllisistä olosuhteista. (Tiitta & Sippel 2005, 416–417)

Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopuminen oli omistajayrittäjän verosuunnittelun kannalta tärkeä muutos. Kun yhtiöveron hyvitysjärjestelmässä yhtiön maksama vero oli osingon saajan puolesta maksettua veroa, jää uudessa järjestelmässä yhtiön maksama vero lopulliseksi, osingonsaajaa hyödyttämättömäksi veroksi. Tämä voi lisätä halukkuutta yhtiön tasolla tapahtuvaan verosuunnitteluun. (Penttilä 2005, 120)

Erilaisina verosuunnittelun alueina voidaan nähdä nettovarallisuus, osakkaan omistusrakenne, osingonjaon ajoitus ja määrä. Näiden varsinaisesti osingonjakoon liittyvien verosuunnittelualueiden lisäksi verosuunnittelussa on otettava huomioon muun muassa varojen nostaminen muulla tavoin kuin osinkoina. (Penttilä 2005, 122)

	Voitonjaon muoto	Verotus
1	Palkka YEL-osakkaalle, jos osakkaan ansiotuloveraste jää alle 23 %:n.	Progressiivinen ansiotulovero ja sairausvakuutusmaksu. Kustannus enintään 26 %.
2	Osakkaalle verovapaa osinko.	Yhteisövero 26 %. Ei osakastason verotusta.
3	Vuokra-, korko- tai muu pääomatulo.	Ei yhteisöveroa (vähennyskelpoinen). Osakkaan pääomatulovero 28 %.
4	Osittain pääomatulona verotettu osinko.	Yhteisövero 26 %. Osakkaan vero 19,6 % siltä osin kuin verovapaan osingon kynnyksellä ylittyy.
5	Suurempi YEL-palkka.	Progressiivinen ansiotulovero ja sairausvakuutusmaksu.
6	Ansiotulo-osinko.	Yhteisövero 26 %. Veronalaisella osalle (70 %) progressiivinen ansiotulovero.
7	Suurempi TEL-palkkatulo.	Progressiivinen ansiotulovero, TEL-maksu ja sairausvakuutusmaksu.

Taulukko 2. Voitonjaon muodot (Juusela & Wahlroos 2010, 31)

Ajantasaisen lainsäädännön mukainen voitonjako julkisesti noteeraamattomasta yhtiöstä voidaan jaotella verotuksen edullisuuden perusteella karkeasti 7 ryhmään (tau-

lukko 2). Osakeyhtiön omistajan tuleekin suunnitella tarkkaan, miten nostaa varoja yrityksestään. Yhtiöveron hyvitysjärjestelmästä luopumisen jälkeen perinteinen käsitys siitä, että osinkojen nostaminen olisi omistajayrittäjälle aina kannattavin tapa varojen nostoon, voidaan unohtaa. Jossain tapauksissa palkka voi olla jopa verovapaa osinkoa keveämmin verotettava vaihtoehto (Alhola 2007). Verotehokkuuden maksimointia tulee kuitenkin aina tarkastella yrityksen ja yrittäjän talouden kokonaisuutena, unohtamatta vaikutuksia yrittäjän sosiaaliturvaan. Pääsääntönä tulisikin pitää, että ennen verotehokkuuden maksimointia tulisi varmistaa, että sosiaaliturvan perusturva säilyy. Myöskään yhtä ainoaa ratkaisua verotuksen edullisuuteen lienee mahdotonta löytää lopputuloksen riippuessa palkkana tai osinkona nostettavan tulon määrästä, yrittäjän muista ansiotuloista, yrityksen tuloksesta ja nettovarallisuudesta kuin myös yrittäjän sosiaaliturvan luonteesta. (Hopeasaari 2007, 3-4)

3.2.1 Palkka YEL- ja TEL-osakkaalle

Työstä maksettu korvaus voi olla laadultaan palkkaa tai työkorvausta. Ennakkoperintälain (1118/1996 EPL) 13 §:n mukaan palkalla tarkoitetaan kaikenlaista palkkaa, palkkiota, etuutta ja korvausta, joka saadaan työ- tai virkasuhteessa. Palkaksi katsotaan myös erilaiset palkkiot sekä TVL 66–68 §:ssä säädetyt työsuhteeseen perustuvat osakeannit, osakaslainat ja työnantajan maksamat vakuusmaksut. Myös TVL 69 §:n mukaiset henkilökuntaedut ovat palkkaa siltä osin kuin ne eivät ole tavanomaisia tai kohtuullisia. Koska palkka katsotaan työsuhteesta saaduksi korvaukseksi, on palkan maksaminen mahdollista vain, jos osakas työskentelee yrityksessä (Niskakangas 2005, 121).

Yrittäjän eläkelain (1272/2006 YEL) 3 §:n mukaisella yrittäjällä (YEL-osakkaalla) tarkoitetaan osakeyhtiön osakasta, joka työskentelee yrityksessä johtavassa asemassa, omistaa yksin tai yhdessä perheenjäsentensä kanssa yli 50 prosenttia yrityksen osakepääoman tai osakkeiden äänimäärän mukanaan tuomasta määräämisvallasta ja omistaa itse vähintään yhden osakkeen. Lain ulkopuolelle jäävät kuitenkin yrittäjät, joiden yritystoiminta ei ole jatkunut yhtäjaksoisesti vähintään neljää kuukautta ja yrittäjät, joilla on ansiotyö, jonka perusteella yrittäjällä on oikeus eläkkeeseen jonkun muun työeläkelain mukaan (YEL 4§). YEL-työtulon verorasitus koostuu progressiivi-

sesta ansiotuloverosta sekä sairausvakuutusmaksusta. Vuonna 2010 YEL-työtulon sairaanhoitomaksusta ja päivärahamaksusta koostuva sairausvakuutusmaksu on 2,52 prosenttia (Verohallinto 2010a).

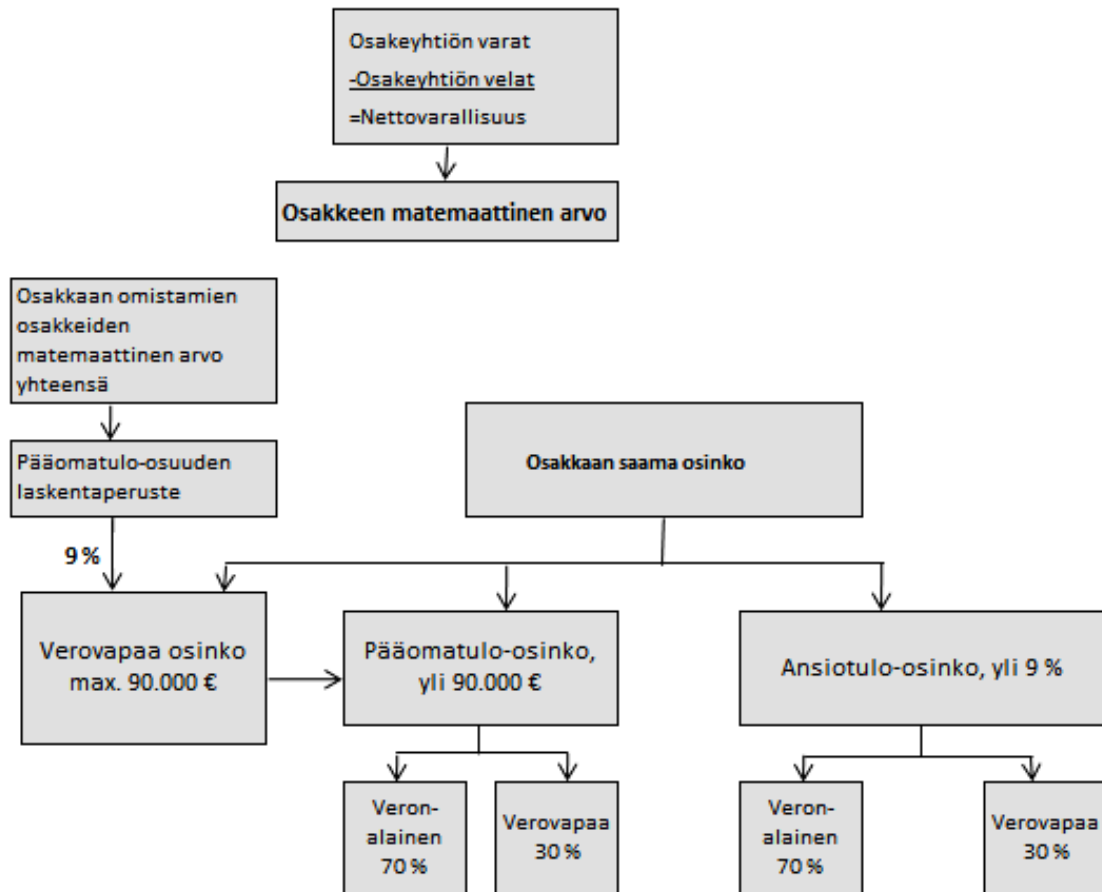
Vuosittainen YEL-maksu perustuu vakuutusta tehtäessä vahvistettavaan, yrittäjän vuotuista työpanosta vastaavaan työtuloon. Työtuloa on se palkka, joka olisi maksettava työtä suorittamaan palkkavalle vastaavan ammattitaidon omaavalle henkilölle. (YEL 112 §) YEL-maksu, toisin kuin työntekijän eläkelainsäädännön mukaisessa työsuhteessa olevien TEL-maksu, ei ole sidottu ennakonpidätyksen alaiseen palkkaan, vaan maksu pysyy samana, jaettiinpa yrityksen tulos yrittäjälle palkkana tai osinkona.

Juuselan ja Wahlroosin (2010, 31) mukaan YEL-osakkaalle kokonaisverorasitukseltaan edullisimmaksi voitonjakotavaksi muodostuu palkan maksaminen, mikäli osakkaan ansiotuloveroaste jää alle 23 prosentin. Ansiotuloveroasteen ylittäessä 23 prosenttia palkanmaksua edullisemmiksi voitonjakotavoiksi muodostuvat osakkaalle verovapaa osinko, vuokra-, korko-, tai muu pääomatulo sekä osittain pääomatulona verotettava osinko.

Työntekijän eläkelain (396/2006 TyEL) mukaan verotettavilla TEL-osakkailla palkan sivukulut nostavat kokonaisverorasituksen selvästi YEL-osakkaalle maksettavaa palkkaa korkeammaksi, eikä palkanmaksu ole houkutteleva verosuunnittelukeino. Toisin kuin YEL-osakkailla, TEL-osakkaiden vakuutusmaksun suuruus on sidottu suoraan ennakonpidätyksenälaisen palkan määrään.

3.2.2 Verovapaa osinko, pääomatulo-osinko ja ansiotulo-osinko

Tuloverolainsäädäntöön ei ole sisällytetty osingon määritelmää. Luonteensa puolesta osingolla voidaan kuitenkin käsittää osakeyhtiön oman pääoman ehtooselle sijoitukselle maksettavaa tuottoa. OYL 13:1§ määrittelee osingon yksinkertaisesti osakeyhtiön voitonjakoiksi. (Verohallinto 2010b)

Kaavio 1. Osingon jakautuminen pääomatulo- ja ansiotulo-osinkoon (Penttilä 2005)

Nykyinen lainsäädäntö tuntee kolmenlaisia osinkoja: osakastasolla verovapaan osingon, pääomatulo-osingon sekä ansiotulo-osingon. Osingon jakoperusteita osakastasolla verovapaaksi osingoksi, pääomatulo-osingoksi sekä ansiotulo-osingoksi on pyritty havainnollistamaan kaaviossa 1.

Tuloverolain (TVL 33 b.1 §) mukaan muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatu osinko on verovapaata tuloa siihen määrään saakka, joka vastaa osakkeen matemaattiselle arvolle laskettua 9 prosentin vuotuista tuottoa. Pääomatulo-osingolla tarkoitetaan sitä osaa listaamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ei ylitä osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle laskettua yhdeksän prosentin vuotuista tuottoa mutta ylittää 90 000 euron verovapaan osingon rajan. Pääomatulo-osinko sisältää tällaisten osinkojen veronalaisen ja verovapaan osan. (Verohallinto 2005)

Nykyisen lainsäädännön mahdollistaman 90 000 euron osakastasolla verovapaan osingon takia Suomen nykyinen osinkoverojärjestelmä ei noteeraamattomien yhtiöi-

den osalta aina johda kahdenkertaiseen verotukseen. Osinkoihin kohdistuu vain yhdenkertainen 26 prosentin suuruinen yhteisövero, mikäli osinko on 9 prosentin vuotuisen tuoton ja 90 000 euron rajaamalla alueella. Toisen tai molempien rajapyykkien ylittyessä, verotuksen kahdenkertaisuus alkaa vaikuttaa. (Penttilä 2005,123)

TVL:n mukaisen osakkeenomistajan pääomatulo-osuuden ja verovapaan osingon perustana oleva nettovarallisuus sekä osakkeen matemaattinen arvo lasketaan varojen arvostamiseksi verotuksessa (1142/2005 ArVL) säädetyin lain pohjalta. TVL 33 § tarkoitetun muun kuin julkisesti noteeratun yhtiön osakkeen verovuoden matemaattinen arvo saadaan jakamalla verovuotta edeltäneen vuoden tilinpäätöksestä saatava nettovarallisuus yhtiön ulkona olevien osakkeiden määrällä. (ArVL 1 §, 2.1 §, 9 §)

Suomen verojärjestelmässä nettovarallisuudesta onkin tullut keskeinen käsite. Nettovarallisuus kuvaa yritykseen sitoutuneen oman pääoman määrää, jonka laskemiseksi käytettävät varat ja velat löytyvät yrityksen taseesta. Vuoden 2006 ja varallisuusverotuksesta luopumisen jälkeen, nettovarallisuudella ei ole enää vaikutusta varallisuusveron määrään, vaan tärkein nettovarallisuuden käyttö liittyy tuloverotukseen. (Mattila 2008, 112)

Ansiotuloveroasteen noustessa yli 23 prosentin edullisimmaksi voitonjaon muodoksi muodostuu osakstasolla verovapaa osinko (Juusela & Wahlroos 2010, 31). TVL 33 b.1 ja 2 §:n säännökset kannustavatkin yhtiöitä nettovarallisuuden kasvattamiseen ja verosuunnitteluun. Riittävän nettovarallisuuden omaavasta yrityksestä voidaan nostaa osinkoa 90 000 euroon asti täysin verovapaasti, jolloin osakkaan käteen jäävän tulon kokonaisverorasitus on ainoastaan yhtiön maksama 26 prosentin suuruinen tulovero. (Mähönen & Villa 2009, 435)

Muiden kuin julkisesti noteerattujen yritysten omistajien verotuksessa pääomatulolla on paljon vähäisempi merkitys kuin verovapaalla osingolla, jonka laskenta perustuu täysin nettovarallisuudesta saatavaan osakkeiden matemaattiseen arvoon. Yrityksen nettovarallisuus määrääkin, minkä lajista tuloa omistaja yrityksestään saa ja kuinka paljon verovapaata osinkoa omistaja voi nostaa. Voidaankin sanoa, että nykyisessä lainsäädännössä nettovarallisuus määrittää omistajan yrityksestään saaman tulon veroasteen. (Mattila 2008, 112)

Osakkeenomistajan mahdollisuus 90 000 euron verovapaisiin osinkoihin muista kuin julkisesti listatuiden yhtiöiden osakkeista johtaa väistämättä eriarvoisuuteen eri verovelvollisryhmien kesken. Tulee myös ottaa huomioon, että olisiko näin suureen verovapaiden osinkojen määrään päädytty, jos vuoden 2006 varallisuusverotuksen lakikauttaminen olisi ollut jo tiedossa tai samassa yhteydessä harkittavana. (Andersson 2008, 30) Verovapaan osingon määrä voi toki olla suurempikin kuin 90 000 euroa, mutta tällöin osingonsaajalla on oltava myös veronalaista osinkoa. 90 000 euron verovapaiden osinkojen rajan ollessa verovelvolliskohtainen, se voi täyttyä ja ylittyä myös siten, että osinkoa saadaan useammasta kuin yhdestä noteeraamattomasta yrityksestä. (Penttilä 2005, 121–122)

Ansiotulo-osingolla tarkoitetaan sitä osaa julkisesti noteeraamattoman yhtiön jakamasta osingosta, joka ylittää osingonsaajan omistamien osakkeiden matemaattiselle arvolle lasketun yhdeksän prosentin vuotuisen tuoton. Ansiotulo-osingon käsite sisältää sekä tällaisen osingon 70 prosentin veronalaisen että 30 prosentin verovapaan osan. (Verohallinto 2005) Ansiotulona verotettavaan osinkoon kohdistuu osittain kahdenkertainen verotus. Tämä kahdenkertainen verotus voidaan välttää yhtiössä työskentelevän osakkaan osalta maksamalla osakkeenomistajalle palkkaa. Enintään työn arvoa vastaavalle palkalle ei kohdistu kahdenkertaista verotusta, palkan ollessa yhtiölle vähennyskelpoista. (Mähönen & Villa 2009, 434)

3.2.3 Vuokra-, korko- tai muu pääomatulo

Osittain kahdenkertaisesti verotettavien ansiotulo-osinkojen ja pääomatulo-osinkojen vaihtoehdoksi ovat nousseet yrityksen verotuksessa vähennyskelpoiset pääomasuoritukset. Tällaisten pääomasuoritusten, kuten korko- ja vuokratulojen, ollessa yritykselle vähennyskelpoisia, verotus jää yhdenkertaiseksi ja kokonaisverorasitukseksi muodostuu osakkaan pääomatulovero, 28 prosenttia. Etenkin vuokratulot ovat monessa tilanteessa verosuunnittelun kannalta mielenkiintoa herättävä vaihtoehto, ja erilaisia toimitilojen järjestelymahdollisuuksia on hyvä pohtia. Tavanomaisen ratkaisun sijaan, jossa osakeyhtiö omistaa toimitilat itse, voi tulla kysymykseen tilanne, jossa toimitilojen omistajana onkin osakas joko suoraan tai keskinäisen kiinteistöosakeyhtiön osakeomistuksen kautta, ja jolle osakeyhtiö maksaa vuokraa. Tällaisiin vaih-

tohtoihin tulee kiinnittää huomiota etenkin silloin, kun yhtiölle ollaan hankkimassa toimitiloja. (Penttilä 2005, 127)

4 Verotuksen kehittämistyöryhmän esitys yritys- ja pääomaverotuksen uudistamiseksi

21.6.2010 julkaistussa väliraportissaan alivaltiosihteeri Martti Hetemäen johtama verotuksen kehittämistyöryhmä antoi oman esityksensä muun muassa yritys- ja pääomaverotuksen kehittämistä. Erityistä kiitosta työryhmä kerää työskentelyn avoimuudesta. Kaikki asiantuntijoiden esitykset ja taustamuistiot ovat olleet luettavissa työryhmän nettisivuilla. (Koev 2010, 1)

4.1 Esityksen sisältö

Verotuksen kehittämistyöryhmä tarkastelee yritys- ja pääomaverotuksen kehittämistä kahdella tasolla. Ensinnäkin työryhmä tarkastelee verotuksen painopistettä yhteisöverotuksen ja henkilötason pääomatuloverotuksen välillä. Alati kansainvälistyvässä toimintaympäristössä alhainen yhteisöverokanta luo kannusteet investoida ja sijoittaa Suomeen. Yhteisöverolla on myös suora yhteys kotimaisten yritysten tekemiin investointipäätöksiin. Henkilötason pääomatuloverotuksella ei vastaavia vaikutuksia investointeihin ja kasvuun ole pystytty toteamaan. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 17)

Toiseksi työryhmä tarkastelee listaamattomien yhtiöiden jakamien osinkojen verotusta. Useiden selvitysten ja työryhmän teettämien arvioiden perusteella nykyinen järjestelmä ohjaa voimakkaasti yritysten ja omistajien käyttäytymistä tehden järjestelmästä erittäin epäneutraalin. Työryhmän teettämien selvitysten mukaan noin 40 prosenttia listaamattomista yhtiöistä jakaa osinkoina juuri 9 prosentin tuoton verran nettovarallisuudelle, eli juurikin osakastasolla verovapaan osingon enimmäismäärän. Verotus voi tältä osin ohjata yrityksen tulorahoitusta pois liiketaloudellisesti perusteltavista, tuottavista ja yrityksen kehittämisen kannalta hyödyllisistä investoinneista. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 17)

Verotuksen kehittämistyöryhmä esittää yritys- ja pääomaverotukseen seuraavia uudistuksia (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 18)

- Yhteisöverokannan alentaminen nykyisestä 26 %:sta 22 %:iin
- Yleisen pääomatuloverokannan nostamista nykyisestä 28 %:sta 30 %:iin
- Listatuista yhtiöistä saatavan osingon lukemista kokonaan veronalaiseksi pääomatuloksi
- Listaamattomasta yhtiöstä saatavien osinkojen lukemista normaalituottoa vastaavalta osalta veronalaiseen pääomatuloon 35 %:n osalta, 65 %:n ollessa verovapaata. Normaalituoton ylittävältä osalta osinko luettaisiin jatkossa kokonaan veronalaiseen pääomatuloon
- Normaalituottokoron vahvistamista vuosittain valtionlainan keskipitkää korkoa vastaavaksi

	Nyt	Ehdotus
Yhteisöveroaste	26 %	22 %
Pääomaveroaste	28 %	30 %
Listaaamattomien yhtiöiden osingot (matalampi vero)	9% nettovarallisuudesta verotonta 90 000 € asti	Normaalituotto nettovarallisuudesta 35 %:sti pääomatulona verotettavaa
Osinkojen kokonaisveroaste	$0,26 + 0 = 26 \%$	$0,22 + (1 - 0,22) \times 0,35 \times 0,30 = 30,2 \%$
Listaaamattomien yhtiöiden osingot (korkeampi vero)	9 %:in ja 90 000 € ylimenevä osa 70% ansiotulona verotettavaa	Normaalituoton ylimenevä osa pääomatulona verotettavaa
Osinkojen kokonaisveroaste	$0,26 + (1 - 0,26) \times 0,7 \times 0,5 = 51,9 \%$ jos rajaveroaste 50 %	$0,22 + (1 - 0,22) \times 0,3 = 45,4 \%$

Taulukko 3. Osinkojen kokonaisverorasitukset nykyisessä ja esitettyssä järjestelmässä (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 18)

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän järjestelmän mukaiset osinkojen kokonaisveroasteet verrattuna nykyiseen järjestelmään on havainnollistettu taulukossa 3. Muiden kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden jakaman osingon matalampi verokanta nousisi 4,2 prosenttiyksikköä nykyiseen järjestelmään verrattuna. Toisin kuin nykyisessä lainsäädännössä, jossa muiden kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden jakaman osingon matalamman verokannan käyttö on rajoitettu 90 000 euroon osakasta kohti,

voitaisiin esitetyssä järjestelmässä matalampaa verokantaa hyödyntää koko nettovarallisuudelle.

Vastaavasti muiden kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden jakaman osingon korkeampi verokanta laskisi nykyisestä yli 50 prosentista 45,4 prosenttiin progressiivisen ansiotuloveroasteikon mukaan verotettavien ansiotulo-osinkojen poistumisen seurauksena. Kun samaan aikaan verotuksen kehittämistyöryhmä esittää korkeimman ansiotuloveroasteen laskemista noin 50 prosenttiin, yrittäjäomistajan kannustin muuntaa ansiotuloja osinkotuloiksi lähes poistuu. (Koev 2010, 2)

Luonnollisen henkilön osalta muusta kuin julkisesti noteeratusta yhtiöstä saatuihin osinkoihin olisi väliraportin esityksen mukaan tulossa kolme olennaista muutosta. Ensinnäkin aina kun osinkoja jaettaisiin, niihin kohdistuisi verorasitus myös osakas-tasolla. Toisena merkittävänä uudistuksena olisi osinkojen verottaminen aina pääomatulona. Ansiotulo-osingon käsitteestä siis luovuttaisiin. Kolmantena olennaisena muutoksena verrattuna nykyiseen järjestelmään olisi osingon jakaminen normaali-tuottoiseen osinkoon ja normaalituoton ylittävään osinkoon. Nykytilanteessa tämä merkitsisi nettovarallisuuden verotuksellisen merkityksen selvää vähenemistä. (Ossa 2010,5)

Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportin muutosesityksen taustalla näyttää olevan yleinen mielipide siitä, että osinkojen verottamista pidetään liian lievänä. Toisena keskeisenä perusteena muutokselle on esitetty nykyisen verojärjestelmän kannustinta jakaa osinkoina joka vuosi verovapaan osingon enimmäismäärä. (Ossa 2010, 3)

4.2 Esityksen saama vastaanotto

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämät uudistukset ovat synnyttäneet vilkkaan keskustelun siitä, mihin suuntaan Suomen verotusta tulisi lähteä kehittämään. Työryhmän nettisivuilta onkin luettavissa useilta järjestöiltä ja asiantuntijaprofessoreilta saatuja kannanottoja väliraportin esittämiin uudistuksiin. Lausuntoja arvioitaessa on kuitenkin syytä muistaa, etteivät etenkään järjestöjen lausunnot edusta objektiivista näkemystä, vaan järjestöt luonnollisesti kritisoivat esityksiä, joilla olisi toteutuessaan kielteinen vaikutus järjestön omien jäsenten verotukseen.

Osinkoverotukseen liittyvät oikeudenmukaisuuskysymykset ovat hankalia etenkin Suomen kaltaisissa maissa, joissa tulot jaetaan ansio- ja pääomatuloihin. Suomessa lievää osinkoverotusta on perusteltu omistajan ottamalla riskillä. (Niskakangas 2009, 4-5) Järventaus ja Lundén (2010) kritisoivatkin verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportin esittämää osinkoverotuksen merkittävää kiristämistä muun muassa sillä, että yritystoiminnan harjoittamisen mielekkyys heikkenisi merkittävästi, sillä verotuksessa yrittämisestä saatu kompensatio ei kattaisi yrittämiseen sisältyvää riskiä. Suomen tilanne voidaan nähdä ainutlaatuisena, sillä ulkomaisten osinkoverouudistusten pohdinnassa ei riskille ole asetettu roolia. Niskakangas (2009) esittääkin voimakkaan argumentin verotuksen ja riskin verotuksellisuutta yhteyttä vastaan: ”Jos riskin noustessa verotus lievenee ja jos riskiä mitataan sijoitetun varallisuuden määrällä, ajaututaan kummalliseen lopputulokseen: mitä varakkaampi henkilö sitä lievempi tuloverotus.” Niskakangas mukaan riski huomioidaan verotuksessa tappion tasauksen muodossa. Riskin toteutuessa verovelvolliselle syntyy tappioita, jotka voidaan vähentää seuraavien vuosien veronalaisesta tulosta.

Järventaus ja Lundén (2010) kritisoivat myös väliraportin esitystä muuttaa nykyinen 9 prosentin tuotto nettovarallisuudelle vastaamaan lähes olematonta 2,5 prosentin normaalituoton määrää, jolloin kokonaisverorasitus muuttuisi käytännössä työtuloksi 45,4 prosentin kokonaisverorasituksella. Veroprofessori Heikki Niskakangas (2009, 17) on kuitenkin huomauttanut verotuksen kehittämistyöryhmälle teettämässään taustamuistiossa, että useissa maissa osinkotulojen ja ansiotulojen välinen muunto-ongelma on ratkaistu asettamalla ansiotulojen ylin marginaalivero suurin piirtein samalle tasolle osakeyhtiön ja osakkaan yhteenlasketun veron kanssa. ”Vain Suomessa muunto-ongelmaa ei ole huomioitu veropolitiikassa”, Niskakangas painottaa.

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämä normaalituottomalli ja se, tulisiko verotuksessa huomioida yritystoimintaan olennaisesti kuuluva riski, ovatkin synnyttäneet kiihvasta keskustelua sekä puolesta että vastaan. Vakiintuneilla toimialoilla monet yrittäjät toimivat ilman merkittävää pääomasijoitusta. Tällaisessa tapauksessa yrittäjänriskiä ei voida pitää merkittävänä. Kuitenkin yritysten investoidessa enemmän, hakeutuessa uudelle toimialalle ja rahoittaessaan toimintaansa velkarahalla, yrittäjänriski kasvaa. Hyvän verojärjestelmän ominaisuuksiin kuuluisi verotuksen symmetrisyys, jossa veronsaaja osallistuu paitsi kakun jakamiseen myös vastaavalla panoksella tappioiden kantamiseen. (Kanniainen 2010, 6-8) Toisin kuin Niskakangas, finanssioi-

keuden professori Jaakko Ossa (2010, 7) toteaa osakeyhtiöön sijoittamisen olevan aina riskisijoitus. Normaalituottotason tulisivat Ossan mukaan seurata riskittömän valtionlainan korkokannan sijasta riskisijoitukselta vaadittavaa tuottotasoa. Myös useat edunvalvontajärjestöt, kuten Perheyritysten liitto ja Elinkeinoelämän keskusliitto, ovat tuoneet kannanotoissaan esille yritystoiminnan riskit ja kummeksuneet esitystä omaan yritykseen tehdyn sijoituksen rinnastamista riskittömään valtionlainan korkoon (Honkavaara 2010, 4; Vanhanen 2010, 3)

Suomen nykyisellä osinkoverojärjestelmällä on erittäin suuri vaikutus etenkin listamattomien yhtiöiden osingonjakoon, suuren osan yhtiöistä maksaessa osinkoa 9 prosenttia osakkeiden matemaattiselle arvolle. Tämä ei kuitenkaan toteuta veroneutraaliteetin vaatimuksia systemaattisen 9 prosentin osingonjaon ollessa taloudellisten kriteerien valossa liian suuri tai liian pieni (Niskakangas 2009; Andersson 2008). Ihanteellisessa, neutraalissa, osinkoverojärjestelmässä osingonjako tapahtuisikin puhtaasti taloudellisin perustein ilman, että valtiovalta ohjaa kuinka paljon osakeyhtiön tulee jakaa osinkoa vuosittain. (Niskakangas 2009, 17) Myös nämä argumentit puhuvat vahvasti Järventauksen ja Lundénin (2010) kritiikkiä vastaan.

Osinkoverotuksella voidaan nähdä olevan suora vaikutus yhtiöiden pääomarakenteisiin. Viimeisimmät verouudistukset ovat tukeneet vahvasti oman pääoman hankintaa. Tämän voidaan nähdä olevan seuraus vuosista, jolloin suomalaisten yritysten taseet olivat pääomaköyhiä. Kahden viimeisimmän vuosikymmenen aikana yritysten taseet ovatkin vahvistuneet, kun lainsäädäntö on antanut yrityksille ja omistajille mahdollisuuden terveen taseen rakentamiseen ja ylläpitämiseen. Nykyoloissa olisivatkin perusteltua antaa yhtiöiden pääomarakenteiden muotoutua talouden lainalaisuuksien mukaisesti, verojärjestelmän ollessa tältä osin neutraali. (Niskakangas 2009, 4)

Voimassa oleva verotus on vahvasti kannustanut taseiden vahvistamiseen nettovarallisuuden voitonjaollisesta merkityksestä johtuen. Vaikka esitys poistaisi 90 000 euron verovapaan osingon, pitää esitys sisällään saman, nettovarallisuuden vahvistamiseen kannustavan ominaisuuden. Niskakangas (2009) mukaan tällainen nettovarallisuuden vahvistamiseen kannustava verojärjestelmä ei ole perusteltu, vaan nykyoloissa olisi kannattavampaa pyrkiä tältä osin veroneutraaliin järjestelmään ja antaa yhtiöiden pääomarakenteiden muotoutua talouden lainalaisuuksien mukaisesti.

90 000 euron verovapaan osingon rajan poistuminen asettaisi yritykset hyvinkin erilaiseen asemaan. Työryhmän esittämä 65 prosentin verovapaus normaalituotolle ilman ylärajaa antaakin vain pienen veroedun suurimmalle osalle yrittäjäkenttää, mutta on merkittävä yhtiöille, joiden nettovarallisuus on kasvanut erittäin suureksi. (Kanninen 2010, 5)

Verojärjestelmän kannustinvaikutuksesta yrityksen nettovarallisuuden kasvuun ei kuitenkaan olla täysin yksimielisiä. Ossa (2010, 6) toteaa käytännön kokemuksiinsa perustuen, että yritysten ”ylimääräinen” varallisuus muodostuu poikkeuksetta yrityksen tulorahoituksen kautta. Puhtaasti verotuksellisista syistä ei henkilökohtaisen sijoitustai perhevarallisuuden siirto ole perusteltua, saati kannattavaa. Onkin vaikeaa nähdä, että yhtiöön tulorahoituksen kautta kertynyt varallisuus voitaisiin nähdä perusteluna nettovarallisuuden merkityksen vähentämiselle. (Ossa 2010, 6-7)

Verotuksen kehittämistyöryhmä on väliraportissaan esittänyt yhtiön verokannan alentamista 26 prosentista 22 prosenttiin (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 18). Esitystä verokannan alentamista voidaan pitää erinomaisena mm. kansainväliseen verokilpailuun vedoten (Ossa 2010, 2; Pirttilä 2010, 5; Vanhanen 2010, 1; Honkavaara 2010, 3), mutta siinä voidaan nähdä myös ongelmia. Ensinnäkin 4 prosenttiyksikön yhteisöverokannan lasku voidaan nähdä poliittisesti lähes mahdottomana (Ossa 2010, 2). Toiseksi Suomen kaltaisen, laajaan julkiseen sektoriin perustuvan valtion ei kannata omilla toimillaan lähteä kiihdyttämään verokilpailua (Pirttilä 2010, 5). Mikäli poliittisista syistä yhteisöverokannan alentamisessa päädyttäisiin esimerkiksi vain 1 tai 2 prosenttiyksikön laskuun, voitaisiin esimerkiksi tappiontasausjärjestelmän kehittämisellä saavuttaa yritysten näkökulmasta parempia tuloksia (Ossa 2010, 2)

Pääomatuloöverokannan nostamista 28 prosentista 30 prosenttiin Ossa (2010, 2) pitää osinkotulojen osalta perusteltuna, mikäli yhteisöverokanta alenee samanaikaisesti 22 prosenttiin. Mikäli yhteisöverokannan alentamisesta kuitenkin päätetään luopua, tulisi myös pääomatulojen verokannan nostamista tarkastella uudestaan.

Etenkin asiantuntijalausunnoissa (Pirttilä 2010, 5; Penttilä 2010, 3-4; Linnakangas 2010, 7-8; Tuomala 2010, 8-12) on lisäksi kritisoitu verotuksen kehittämistyöryhmän erittäin kielteistä suhtautumista kaikenlaiseen progressioon pääomatuloja verotettaessa. Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportissa (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 45) todetaankin, että hyviä teoreettisia perusteita progressiiviselle pääoma-

tuloverotukselle on vaikea löytää. Kansantaloustieteen professori Matti Tuomala on asiasta työryhmän kanssa täysin eri linjoilla. Tuomala perustaa mielipiteensä lukuihin, viime vuosina asiasta tehtyihin tutkimuksiin, joissa progressiivisen pääomatulo-erotuksen on katsottu vähentävän tehokkuustappioita suhteellista pääomatulo-erotusta tehokkaammin. Sitä vastoin verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän suhteelliseen pääomatuloerotuksen tueksi on Tuomalan mukaan vaikeaa löytää tutkimuksiin perustuvaa näyttöä.

Yleisen, osingonjaon verotusta liian lievänä pitävän mielipiteen ongelma ei Tuomalan (2010, 8) mukaan ole niinkään siinä, onko 28 prosenttia liian matala veroaste, vaan se, että tätä prosenttia sovelletaan tuloihin, jotka eivät tosiasiallisesti ole pääomatuloja vaan ansiotuloja. Verotuksen kehittämistyöryhmä (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 66) tiedostaakin nykyjärjestelmän ongelman tulojen muuntamisesta ansiotulosta pääomatuloksi. Tämän valossa on Linnakankaan (2010, 7) mielestä vähintäänkin outoa, ettei verotuksen kehittämistyöryhmä ole valmis edes keskustelemaan mahdollisuudesta tällaisen, verovelvollisten yhdenvertaisuusperiaatetta vahvistavan, progressiivisen pääomatuloerotuksen toteuttamiseksi Suomessa.

5 Nykyisen järjestelmän ja verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen vertailua

Tutkimuksen tässä luvussa pyritään arvioimaan verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportin mukaisen yritys- ja pääomauudistuksen vaikutuksia erikokoisten osakeyhtiöiden omistajayrittäjien verotukseen, verrattuna nykyiseen lainsäädäntöön. Vertailu toteutetaan simuloimalla erilaisia tilanteita erikokoisille yrityksille sekä nykyjärjestelmän että esityksen valossa. Simulointi toteutetaan Excel -taulukkolaskentaohjelmaa hyväksikäyttäen. Liitteiden 3, 4, 5 ja 6 verorasitus on optimoitu Ratkaisin-apuohjelman avulla.

Vertailussa ei pyritä keskittymään siihen, mikä olisi kannattavin vaihtoehto esimerkiksi pitkän aikavälin kasvun maksimoimiseksi, vaan vertailussa keskitytään yhden vuoden tähtäimen verotehokkuuden maksimoimiseen seuraavien oletusten vallitessa:

- yrityksen omistaa 100 prosenttisesti YEL-osakas,
- yrittäjällä ei ole muita ansiotuloja,
- koko tilikauden voitto jaetaan ulos yrityksestä,
- yrittäjä voi ottaa koko tulon joko palkkatulona tai osinkotulona, tai näiden tulojen yhdistelmänä,
- laskelmassa palkan sivukuluna on sosiaaliturvamaksu 2,23 %. Eläkevakuuksien ollessa YEL, kulu lasketaan etukäteen arvioidusta työtulosta, joten kulu on kaikissa laskelmissa sama eikä vaikuta lopputulokseen,
- ansiotulojen verottamiseen sovelletaan molemmissa tapauksissa vuoden 2010 tuloveroasteikkolain (1250/2009) 1 §:n mukaista asteikkoa,
- mahdollisia kunnallisverotuksen ansiotulovähennyksiä ei oteta laskelmissa huomioon,
- liitteissä 3, 4, 5 ja 6 normaalituottoasteena on käytetty verotuksen kehittämistyöryhmän esityksissä mainitsemaa 3,9 prosenttia. Liitteissä 1 ja 2 on verotuksen kehittämistyöryhmän mainitseman 3,9 prosentin lisäksi nähtävissä vaikutukset, kun normaalituotto on laskettu vastaamaan tämän päivän valtionlainan keskipitkää korkoa.

Julkisuudessa on arvioitu, että verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportin mukaisen yritys- ja pääomaveromallin häviäjinä olisivat keskikokoiset perheyrietykset ja voittajiksi muutoksessa selviytyisivät isoimmat perheyrietykset sekä hyvätuottoisten ideayhtiöiden omistajat (Järventaus & Lundén 2010, 4). Verotuksen kehittämistyöryhmän teettämien selvitysten mukaan yritys- ja pääomaverouudistus keventäisi verotusta yli puolella yrittäjistä ja vain noin kolmasosan verotus kiristyisi. Suurimmat kiristymiset kohdentuisivat yrittäjiin, jotka ovat nostaneet koko voiton tai suuren osan voitosta osakastasolla verovapaana osinkona. Verotuksen kehittämistyöryhmän mukaan yhteisöverokannan aleneminen keventäisi etenkin yrittäjiä, jotka nostavat vain pienen osan voitosta osinkoina jättäen suuren osan voitosta yritykseen. (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 20) Tämän osalta verotuksen kevenemistä voidaan kuitenkin pitää harhaanjohtavana ilmaisuna, sillä osakkaan myöhemmin nostaessa yhtiöön jättämiänsä voittoja osinkoina, kohtaa hän verovapaan osingon poistamisen ja osingon veronalaisen osuuden kasvattamisen seurauksena kiristyneen osinkoverotuksen (Ojala 2010, 59).

Nykypäivänä monen keskikokoisen perheyrietyksen nettovarallisuus on mitoitettu nykyisen järjestelmän mahdollistaman, suurimman mahdollisen 90 000 euron verovapaan pääoma-osingon saamiseksi. Kokonaan verovapaan osakastason osingon poistuminen johtaisi näiden yritysten omistajayrittäjän verotuksen kiristymiseen ja mahdollisesti lisäksi tulevaisuuden verosuunnittelun tarvetta. Sen sijaan kaikkein suurimmat varat omaavien yritysten omistajien/omistajayrittäjien verotus kevenisi osakastasolla verovapaan osingon ylärajan poistumisen seurauksena. Ansiotulo-osingon poistumisesta suurimman hyödyn keräisivät hyvätuottoisten ideayhtiöiden omistajat, joiden nykyiset progressiivisesti verotettavat ansiotulo-osingot verotettaisiin jatkossa suhteellisen pääomaverokannan mukaan. Näissä ideayhtiöiksi kutsutuissa yrityksissä nettovarallisuuden tarve on vähäinen ja koko voitto jaetaan pääosin osinkoina. (Jantunen 2010)

Simuloinneissa pyritäänkin selvittämään, millaisia muutoksia edellä kuvatun kaltaisten yritysten – oletettujen voittajien ja häviäjien – omistajayrittäjän verotukseen on odotettavissa, mikäli verotuksen kehittämistyöryhmän esitys toteutuu. Näiden lisäksi neljänneksi simuloinnin kohteeksi valittiin keskiarvotilastoja noudattelevan, julkisesti noteeraamattoman yhtiön YEL-yrittäjän kokonaisverorasituksen tarkastelu.

5.1 Esityksen vaikutus keskisuurten perheyriyten omistajayrittäjän verotukseen

Kuten edellä mainittiin, julkisuudessa ja erilaisissa selvityksissä on arvioitu, että verotuksen kehittämistyöryhmän mukaisen esityksen suurimpinä häviöinä olisivat keskisuuret perheyriykset (Ossa 2010, 9; Järventaus & Lundén 2010, 4). Näissä perheyriyöissä nettovarallisuus on mitoitettu noin miljoonaan euroon omistajaa kohti nykyisen maksimaalisen 90 000 euron verovapaan osingon saamiseksi. Simuloinnissa yrityksen tulos ennen yrittäjälle jaettavia tulonsiirtoja on asetettu 122 000 euroon, jolloin yhteisöveron jälkeen osinkona jaettava määrä on noin verottoman osingon 90 000 euron enimmäismäärän suuruinen. (Jantunen 2010)

Simuloinnit osoittavatkin väitteiden paikkansapitävyyden. Verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen kiristävä verovaikutus keskisuurelle perheyriykselle on selvästi nähtävissä tilanteessa, jossa yrityksen tulos ennen yrittäjälle tehtäviä tulonsiirtoja ja yrityksen tuloveroa on 122 000 euroa, nettovarallisuus 1 000 000 euro ja yrittäjän nostaessa koko tuloksen osinkoina (Liite 2). Nykyisen lainsäädännön puitteissa yritysveron jälkeisestä 90 280 euron tilikauden tuloksesta 90 000 euroa on omistajayrittäjälle osakastasolla verovapaata osinkoa, lopun 280 euron ollessa progressiivisesti verotettavaa ansiotulo-osinkoa. Yhteisöveron ja ansiotulo-osingosta maksettavan veron jälkeen omistajayrittäjän käteen jäävä nettotulo on 90 240 euroa, jolloin 122 000 euron tuloksen kokonaisverorasituksen jäädessä 26,03 prosenttiin. Verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen mukaisessa tilanteessa 95 160 euron tulokselle jaettavan, osakastasolla verovapaan osingon määrä romahtaisi 25 350 euroon normaalituottoasteen ollessa 3,9 prosenttia. Osakastasolla verovapaan osingon määrän romahtamisen seurauksena omistajayrittäjän käteen jäävä nettotulo vähenisi yli 16 000 eurolla jääden 74 217 euroon. Kokonaisverorasitus 122 000 euron tulokselle olisi täten esitetyn mallin mukaisessa järjestelmässä peräti 39,17 prosenttia. Todellisuudessa valtion keskipitkän lainan koron ollessa alle 5 prosenttia, ero olisi tätäkin suurempi.

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän järjestelmän toteutuessa yrityksen verosuunnittelun merkityksen voidaankin nähdä korostuvan etenkin keskisuurten perheyriyten tapauksessa. Kokonaisverorasitus pieneneekin huomattavasti, kun koko

tilikauden tulosta ei jaeta osinkona vaan kokonaisverorasitus minimoidaan (liite 3). Optimoidussa tilanteessa omistajayrittäjän käteen jäävä nettotulo olisi nykyisen lainsäädännön puitteissa 90 899 euroa ja vastaavasti verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen mukaisessa tilanteessa 80 750 euroa, kokonaisverorasitusten ollessa 25,49 prosenttia ja 33,81 prosenttia.

Näiden simulointien pohjalta voidaan todeta arvioiden keskiuurten perheyriyten huomattavasti kiristyvistä verotuksesta pitävän paikkansa. Verosuunnittelulla kokonaisverorasituksen kiristymistä voidaan hieman hillitä, mutta taitavinkaan verosuunnittelu ei näyttäisi poistavan sitä tosiasiaa, että verotuksen kehittämistyöryhmä on tekemässä keskiuurista perheyriyksistä verouudistuksen suurimpia häviäjiä.

5.2 Esityksen vaikutus isoimpien perheyriyten omistajayrittäjän verotukseen

Yhdeksi verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen voittajista on arvioitu suuria perheyriyksiä, joita osakastason 90 000 euron verovapaan osingon ylärajan poistuminen hyödyttäisi sitä enemmän mitä suuremman kokoluokan yrityksestä olisi kyse (Jantunen 2010). Täytyy kuitenkin muistaa, että yli 90 000 euroa julkisesti noteeraamattomista yrityksistä pääomatulo-osinkoina nostavia omistajayrittäjiä on alle 1 prosentti kaikista yrittäjistä, joten kyse on erittäin pienestä ja marginaalisesta ryhmästä (Järventaus & Lundén 2010, 6).

Tälle pienelle osalle yrittäjiä verorasitus kuitenkin lievenisi simulaatioiden mukaan merkittävästi. Yrityksen tuloksen ennen yrittäjälle tehtäviä tulonsiirtoja ja yhteisöveroa ollessa 1 000 000 euroa ja nettovarallisuuden 10 000 000 euroa (liite 5), ei uudistus tuo vielä merkittävää prosentuaalista eroa kokonaisverorasitukseen (nykyinen 38,34 %, esitys 37,17 %), mutta yhtiön tuloksen noustessa 10 000 000 euroon, nettovarallisuuden pysyessä 10 000 000 eurossa (liite 6), prosentuaalinen ero alkaa kasvaa todella merkittäväksi nykyisen lainsäädännön mukaisessa järjestelmän kokonaisveroprosentin lähestyessä ansiotulojen ylintä marginaaliveroprosenttia ja esitetyn mallin mukaisessa järjestelmässä kokonaisveroprosentin lähestyessä muiden kuin julkisesti

noteerattujen yhtiöiden jakaman osingon korkeampaa 45,4 prosentin kokonaisveroa-

astetta.

Tuomala (2010, 8-10) kritisoi voimakkaasti nykyjärjestelmää, jossa aivan ylimpien tulojen keskimääräinen veroaste on laskenut. Tuomalan kritiikki kohdistuu pääasias- sa tulojen muuntamiseen, jossa tosiasiallisia ansiotuloja pyritään muuntamaan pää- omatuloiksi. Mahdollisuus tällaiseen tulonmuuntoon on Tuomalan mukaan nimen- omaan kaikkein varakkaimpien julkisesti noteeraamattomien yhtiöiden omistajilla. Vaikka verotuksen kehittämistyöryhmä (Verotuksen kehittämistyöryhmä 2010, 66) on tiedostanut ja tuonut selkeästi esille nykyjärjestelmän ongelman tulon muuntamisesta ansiotulosta pääomatuloksi ja esittänyt halunsa ongelman korjaamiseksi, voidaanko työryhmän uudistuksia pitää oikeudenmukaisuusperiaatteen mukaisina, jos uudistuk- sen tosiasialliset hyötyjäät ovat jälleen varakkaimpien listaamattomien yhtiöiden omis- tajat, vaikkakin tulojen muuntamisesta päästäisiin eroon?

5.3 Esityksen vaikutus hyvätuottoisen ideayhtiön omistajayrittäjän vero- tukseen

Toisena suurena verotuksen kehittämistyöryhmän esityksen voittajista, on nähty hy- vätuottoisten ideayhtiöiden omistajat (Järventaus & Lundén 2010, 4). Ideayhtiöiksi kutsutuissa yhtiöissä tarvitaan vain vähän nettovarallisuutta ja voitto jaetaan joko pääosin tai kokonaan ulos (Jantunen 2010). Nykyisen lainsäädännön mukaan yli 9 prosenttia osakkeiden matemaattiselle arvolle jaettavasta osingosta luetaan progres- siivisella tuloveroasteikolla verotettavaksi ansiotulo-osingoksi, josta johtuen ideayri- tysten omistajien kokonaisverorasitus on muodostunut erittäin korkeaksi - lähelle ylin- tä ansiotulojen noin 55 prosentin marginaaliveroa. Verotuksen kehittämistyöryhmän esityksessä ansiotulovero-osingosta luovuttaisiin ja osingot verotettaisiin aina pää- omatulona.

Hyvätuottoisten ideayhtiöiden omistajien verorasituksessa tapahtuvien muutosten tulokset on esitetty liitteessä 4. Stimulaation perusteella on nähtävissä, että verotuk- sen kehittämistyöryhmän esityksen toteutuessa ja yrityksen tuloksen ennen yrittäjälle tehtäviä tulonsiirtoja ollessa 500 000 euroa, nettovarallisuuden ollessa 0 euroa, täl-

laisten ideayhtiöiden omistajien kokonaisverorasitus lähestyy muiden kuin julkisesti noteerattujen yhtiöiden jakaman osingon korkeampaa, 45,4 prosentin suuruista kokonaisveroastetta, kun nykyisessä järjestelmässä kokonaisverorasitus lähestyy progressiivisen ansiotuloveroasteikon ylintä marginaaliveroastetta. Ideayhtiöiden omistajien voidaan siis selvästi nähdä hyötyvän ansiotulona verotettavien osinkojen poistumisesta.

5.4 Esityksen vaikutus ”keskimääräisen” yrityksen omistajayrittäjän verotukseen

Vuoden 2008 tilastojen mukaan muiden kuin julkisesti noteerattujen osakeyhtiöiden keskimääräinen nettovarallisuus oli 50 000 euroa, näiden omistajayrittäjien keskimääräinen, ennakonpidätyksen alaisen tulon ollessa 40 000 euroa ja keskimääräisten osinkojen ollessa 4 500 euroa - juurikin 50 000 euron nettovarallisuudelle laskettu osakastasolla verovapaan osingon enimmäismäärä. (Järventaus & Lundén 2010, 6)

”Keskimääräisen” yrityksen omistajayrittäjän verotuksen muutoksia on pyritty mallintamaan yrityksellä, jonka tulos ennen yrittäjälle maksettavia tulonsiirtoja 47 000 euroa, yrityksen nettovarallisuuden ollessa 50 000 euroa ja yrittäjän palkan ollessa sivukuluineen 40 892 euroa, jolloin nykyisen verojärjestelmän mukaisella 26 prosentin yhteisöverokannalla jaettavaksi osingoksi jää 4 520 euroa (liite 1). Ainoana suurempana muutoksena kyseisenlaiselle yritykselle voidaan nähdä osakastasolla verovapaan osingon määrän pieneneminen nykyisen lainsäädännön mukaisesta 4506 eurosta verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän järjestelmän 1268 euroon. Simulaation mukaan tällaisen yrityksen omistajayrittäjän käteen jäävän nettotulon kokonaisverorasitus kiristyisi hieman, mutta ansiotuloveroasteisiin suunniteltu kevennys pitäisi verorasituksen lähes ennallaan.

6 Johtopäätökset

Lainsäädännön muutostilanteet luovat aina haasteita verovelvollisille. Mikäli verovelvollinen ei varaudu tuleviin muutoksiin, voi hän tämän seurauksena tahtomattaan tehdä itselleen epäsuotuisia ratkaisuja. Toisaalta liiallisia kustannuksia aiheuttavilla toimilla voidaan menettää verosäästöjen merkitys. Suomen yritys- ja pääomaverojärjestelmän muutosvaihe näkyy osakeyhtiöiden omistajayrittäjien lisääntyneen verosuunnittelun tarpeena. Lisääntyneen verosuunnittelun tarve näkyi etenkin keskisuurille perheyrittäjille tehdyssä simulaatiossa, jossa varojenjaon pitäminen entisellään johtaisi käteen jäävän nettotulon romahtamiseen 90 240 eurosta 74 217 euroon. Uuden järjestelmän pääpiirteiden ja voimaantulon ollessa vielä ainakin osittain hämärän peitossa, joutuu omistajayrittäjä pohtimaan kuinka paljon jakaa voittoja nyt, kun voitonjaosta seuraavat veroseuraamukset ovat varmasti tiedossa ja kuinka paljon varoja jättää tulevaisuudessa jaettaviksi.

Tutkielmassa toteutetuista simulaatioista pystyttiin näkemään, että verotuksen kehittämistyöryhmän esittämällä yritys- ja pääomaverouudistuksella on sen kokonaistasolla osinkoverotusta kiristävästä vaikutuksesta huolimatta myös sellaisia tapauksia, joissa tosiasiallinen verorasitus kevenee. Mitään yleispätevää ohjetta sille, kannattaako voittoja nostaa nyt vai vasta tulevaisuudessa, ei näin ollen omistajayrittäjille voida antaa.

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämän mallin toteutuessa, olisi sillä verotukseen lähes kauttaaltaan kiristävä vaikutus, ja vain harvat selviytyisivät uudistuksista voittajina. Yllättävää tai ei, jälleen kerran, kuten niin usein ennenkin 2000-luvun uudistuksissa, voittajiksi näyttäisivät selviytyvän aivan ylimpiin tuloluokkiin kuuluvat, varakkaat noteeraamattomien osakeyhtiöiden omistajat. Esityksen suurimmiksi häviäjiksi puolestaan näyttäisivät jäävän yritystoiminnan selkärangan muodostavien, keskisuurten perheyrittäjien omistajayrittäjät.

Verotuksen kehittämistyöryhmän esittämät uudistukset ovatkin synnyttäneet kiivaan keskustelun siitä, mihin suuntaan Suomen verojärjestelmää tulisi lähteä kehittämään. Keskustelu voidaankin nähdä positiivisena asiana ainakin siinä valossa, että verotuksessa olevat ongelmat on tiedostettu ja niihin halutaan parannuksia. Parannusehdotusten, olivatpa ne miten hyviä tahansa, toteutuminen riippuu kuitenkin aina viimeikä-

dessä poliittisesta ilmapiiristä, eduskunnan ollessa elin, joka hyväksyy verovelvollisuudesta ja veron suuruuden määräytymisperusteista säättävät lait.

Pohdinta verotuksen tulevaisuuden näkymistä voidaankin kiteyttää Jaakko Ossan ajatuksiin:

”Varmaa, muutettiinpa verojärjestelmää mihin suuntaan tahansa, on se, että muutoksella tulee joka tapauksessa olemaan omat voittajansa ja häviäjänsä. Kuitenkin, voidaanko sellaista verojärjestelmän muutosta, jossa suurimpana häviäjäjoukkona ovat keskikokoiset perheyriykset, pitää toivottavana ja onnistuneena ratkaisuna?”

Lähteet

Kirjallisuuslähteet

Andersson, E. (2008) *Verotuksemme muutoksista viimeksi kuluneiden 50 vuoden aikana*. Verotus 1/2008, 26-34.

Harju, J. & Karikallio, H. & Matikka, T. (2010) *Listamattomien osakeyhtiöiden osingonjako ja taserakenteet*. Valtion taloudellinen tutkimuskeskus (VATT). Helsinki, VATT. VATT-muistiot 8.

Hopeasaari, V. (2007) *Palkka voi olla osinkoa edullisempaa*. Tilisanomat 5/2007, 3-4

Juusela, J. & Wahlroos, H. (2010) *Yrittäjän verosuunnittelu epävarmuustilanteessa*. Tilisanomat 3/2010, 29-31.

Kellas, S. (2004) *Yhtiöveron hyvitysjärjestelmä eurooppaoikeuden vastainen*. Tax View 2/2004, 2-3.

Mattila, P.K. (2008) *Yrityksen nettovarallisuus verotuksessa*. Verotus 2/2008, 112-122.

Myrsky, M. (1988) *Osakeyhtiön ja sen osakkeenomistajan kahdenkertaisesta verotuksesta*. Jyväskylä, Gummerus kirjapaino.

Myrsky, M. & Linnakangas, E. (2006) *Elinkeinotulon verotus*. Jyväskylä, Gummerus Kirjapaino Oy.

Mähönen, J. & Villa, S. (2009) *Osakeyhtiö IV - Osakeyhtiö ja verotus*. Juva, WS Bookwell Oy.

Niskakangas, H. & Tikka, K.S. & Honkavaara, T. & Helminen, M. & Lundén, A & Laitinen, M. & Räbinä, T. & Leppiniemi, J. & Kiviranta, E. & Ranta-Lassila, H. & Mattila, P.K. & Raunio, M. & Äimä, K. (2004) *Verouudistus 2005*. 2 p. Juva, WS Bookwell Oy.

Niskakangas, H. (2005) *Johdatus Suomen verojärjestelmään*. 2. p. Juva, WS Bookwell Oy.

Niskakangas, H. (2009) *Osinkoverotuksen uudistamisesta*. HKKK-Muistio 21.09.2009.

Ojala, I. (2010) *Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportti ilmestynyt*. Taloussanommat 4/2005, 56-59.

Penttilä, S. (2005) *Uudistunut osinkoverotus – omistajayrittäjän verosuunnittelu*. Verotus 2/2005, 120-128

Tiitta, E. & Sippel, J. (2005) *Pienosakeyhtiön voitonjaon optimointi – yhden vuoden tähtäin*. Verotus 4/2005, 412-425

Tilastokeskus (2010). Yritysrekisterin vuositilasto - 1. Yritystiedot, TOL 2008. Tilastokeskus.

Valtiovarainministeriö (2008) *Verotuksen kehittämistyöryhmä*. Valtiovarainministeriön hankkeita VM141:00/2008.

Verohallinto (2005) *Osinkotulojen verotus*. Verohallinnon Ohje Dnro 1214/345/2005.

Verohallinto (2010a) *Sairausvakuutusmaksu vuonna 2010*. Verohallinnon julkaisu 83.10 1.4.2010

Verohallinto (2010b) *Työpanokseen perustuvan osingon verotus*. Verohallinnon ohje Dnro 1103/32/2009.

Verotuksen kehittämistyöryhmä (2010) *Verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportti 35/2010*. Valtiovarainministeriö (VM). Helsinki, VM. Valtiovarainministeriön julkaisuja 35.

Internet-lähteet

Alhola, K. (2007) *Palkkaa vai osinkoa veroseuraamusten näkökulmasta*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 23.11.2010]. Saatavilla:

<http://www.tilisanomat.fi/lehti/article.php?catid=14&artid=306>

Honkavaara, T. (2010) *Elinkeinoelämän keskusliiton lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 1.12.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/EK_lausunto_syy_skuu_2010.pdf

Jantunen, H. (2010) *Hetemäen veroehdotuksille madonlukuja: Ei tule menemään läpi*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 30.11.2010]. Saatavilla:

http://www.verkkouutiset.com/index.php?option=com_content&view=article&id=39006:hetemaeen-veroehdotuksille-madonlukuja-ei-tule-menemaeaeen-laepi&catid=9:talous-paeaeuutinen-&Itemid=5

Järventaus, J. & Lundén, A. (2010) *Suomen Yrittäjien lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 3.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/SY_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Kanninen, V. (2010) *Lausunto valtiovarainministeriön asettaman verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 28.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Kanniainen_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Koev, E. (2010) *Akavan lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*.

[Verkkodokumentti]. [Viitattu 30.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Akava_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Linnakangas, E. (2010) *Lausunto Hetemäen työryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 28.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Linnakangas_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Ossa, J. (2010) *Lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 28.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Ossa_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Penttilä, S. (2010) *Lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 01.12.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Penttilae_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Pirttilä, J. (2010) *Lausunto verotyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 29.11.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Pirttilae_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Tuomala, M. (2010) *Kommentteja verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 1.12.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Tuomala_lausunto_syyskuu_2010.pdf

Vanhanen, M. (2010) *Perheyriysten liiton lausunto verotuksen kehittämistyöryhmän väliraportista*. [Verkkodokumentti]. [Viitattu 1.12.2010]. Saatavilla:

http://www.vm.fi/vm/fi/05_hankkeet/012_veroryhma/03_kuuleminen/Perheyriysten_liitto%2c_lausunto_verotuksen_kehittaemistyoeryhmaen_vaeliraportista_05102010.pdf

Liitteet

Liite 1. Tulos 47 000 euroa, nettovarallisuus 50 000 euroa, palkka 40 000 euroa

		Nykyinen:		Esitys:	
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"		47 000,00 €		47 000,00 €	
Yrittäjän oma palkka		40 000,00 €		40 000,00 €	
Yrittäjän palkan sosiaalikulut *	2,23 %	892,00 €	2,23 %	892,00 €	
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä		40 892,00 €		40 892,00 €	
Yrityksen tulos ennen veroja		6 108 €		6 108 €	
Yritysvero	26 %	1 588 €	22 %	1 344 €	
Yrityksen tulos verojen jälkeen		4 520 €		4 764 €	
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)		50 000 €		50 000 €	
Verovapaa osinko enintään	9 %	4 500 €	3,9 %	1 950,0 €	
			2,2 %	1 100,0 €	
Jaettava osinko:		4 520 €		4 764,2 €	
Verovapaata osinkoa	9 %	4 500 €	3,9 %	1 950,0 €	
	Enintään 90 000 €			1 267,5 €	
			2,2 %	1 100,0 €	
				715,0 €	
Ansiotulo-osinkoa		20 €		.	
Ansiotulona verotettavaa	70 %	14 €		.	
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %	6 €		.	
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)		40 014 €		40 000,00 €	
Ansiotulojen vero		11 780 €		11 774 €	
Pääomatulo-osinkoa		- €		4 764,2 €	
Pääomatulona verotettavaa	70 %	- €	3,9 %	3 496,7 €	
Pääomatulovero	28 %	- €	30 %	1 049,0 €	
			2,2 %	4 049,2 €	
Pääomatulovero			30 %	1 214,8 €	
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %	- €		Ks. Yllä	
Käteen jäävä pääomatulo-osinko		4 500 €	3,9 %	3 715,2 €	
			2,2 %	3 549,5 €	
Verovapaata tuloa yhteensä		4 506 €	3,90 %	1 267,5 €	
			2,20 %	715,0 €	
Nettotuloa käteen		32 740 €	3,90 %	31 941,2 €	
			2,20 %	31 775,5 €	
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti					
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä		14 260 €	3,90 %	15 058,78 €	
			2,20 %	15 224,53 €	
Kokonaisverorasitus		30,34 %	3,90 %	32,04 %	
			2,20 %	32,39 %	

Josta
65%
vero-
va-
paata

Liite 2. Tulos 122 000 euroa, nettovarallisuus 1 000 000 euroa, palkka 0 euroa

		Nykyinen:		Esitys:	
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"		122 000,00 €		122 000,00 €	
Yrittäjän oma palkka		- €		- €	
Yrittäjän palkan sosiaalikulut *	2,23 %	- €	2,23 %	- €	
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä		- €		- €	
Yrityksen tulos ennen veroja		122 000 €		122 000 €	
Yritysvero	26 %	31 720 €	22 %	26 840 €	
Yrityksen tulos verojen jälkeen		90 280 €		95 160 €	
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)		1 000 000 €		1 000 000 €	
Verovapaa osinko enintään	9 %	90 000 €	3,9 %	39 000,0 €	
			2,2 %	22 000,0 €	
<u>Jaettava osinko:</u>		90 280 €		95 160,0 €	
Verovapaata osinkoa	9 %	90 000 €	3,9 %	39 000,0 €	
	Enintään 90 000 €		2,2 %	25 350,0 €	
				14 300,0 €	
Ansiotulo-osinkoa		280 €		-	
Ansiotulona verotettavaa	70 %	196 €		-	
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %	84 €		-	
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)		196 €		- €	
Ansiotulojen vero		40 €		- €	
Pääomatulo-osinkoa		- €		95 160,0 €	
Pääomatulona verotettavaa	70 %	- €	3,9 %	69 810,0 €	
Pääomatulovero	28 %	- €	30 %	20 943,0 €	
			2,2 %	80 860,0 €	
Pääomatulovero			30 %	24 258,0 €	
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %	- €		Ks. VIII	
Käteen jäävä pääomatulo-osinko		90 000 €	3,9 %	74 217,0 €	
			2,2 %	70 902,0 €	
Verovapaata tuloa yhteensä		90 084 €	3,90 %	25 350,0 €	
			2,20 %	14 300,0 €	
Nettotuloa käteen		90 240 €	3,90 %	74 217,0 €	
			2,20 %	70 902,0 €	
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti					
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä		31 760 €	3,90 %	47 783,00 €	
			2,20 %	51 098,00 €	
Kokonaisverorasitus		26,03 %	3,90 %	39,17 %	
			2,20 %	41,88 %	

Josta
65 %
vero-
va-
paata

Liite 3. Tulos 122 000 euroa, nettovarallisuus 1 000 000 euroa, verorasitus optimoitu

		Nykyinen:		Esitys:
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"		122 000,00 €		122 000,00 €
Yrittäjän oma palkka		15 199,98 €		66 399,97 €
Yrittäjän palkan sosiaalikulut *	2,23 %	338,96 €	2,23 %	1 480,72 €
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä		15 538,94 €		67 880,69 €
Yrityksen tulos ennen veroja		106 461 €		54 119 €
Yritysvero	26 %	27 680 €	22 %	11 906 €
Yrityksen tulos verojen jälkeen		78 781 €		42 213 €
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)		1 000 000 €		1 000 000 €
Verovapaa osinko enintään	9 %	90 000 €	3,9 %	39 000 €
<u>Jaettava osinko:</u>		78 781 €		42 213 €
Verovapaata osinkoa	9 %	78 781 €	3,9 %	39 000 €
	Enintään 90 000 €			25 350 €
Ansiotulo-osinkoa		- €		-
Ansiotulona verotettavaa	70 %	- €		-
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %	- €		-
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)		15 200 €		66 400 €
Ansiotulojen vero		3 083 €		22 804 €
Pääomatulo-osinkoa		- €		42 213,1 €
Pääomatulona verotettavaa	70 %	- €	3,9 %	16 863,1 €
Pääomatulovero	28 %	- €	30 %	5 058,9 €
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %	- €		Ks. Yllä
Käteen jäävä pääomatulo-osinko		78 781 €	3,9 %	37 154 €
Verovapaata tuloa yhteensä		78 781 €	3,90 %	25 350,0 €
Nettotuloa käteen		90 899 €	3,90 %	80 750 €
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti				
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä		31 101 €	3,90 %	41 250 €
Kokonaisverorasitus		25,49 %	3,90 %	33,81 %

Josta
65 %
vero-
va-
paata

Liite 4. Tulos 500 000 euroa, nettovarallisuus 0 euroa, verorasitus opti- moitu

			Nykyinen:		Esitys:
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"			500 000,00 €		500 000,00 €
Yrittäjän oma palkka			489 092,78 €		66 400,00 €
Yrittäjän palkan sosiaalikulut *	2,23 %		10 906,77 €	2,23 %	1 480,72 €
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä			499 999,55 €		67 880,72 €
Yrityksen tulos ennen veroja			0 €		432 119 €
Yritysvero	26 %		0 €	22 %	95 066 €
Yrityksen tulos verojen jälkeen			0 €		337 053 €
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)			- €		- €
Verovapaa osinko enintään	9 %		- €	3,9 %	- €
<u>Jaettava osinko:</u>			0 €		337 053 €
Verovapaata osinkoa	9 %		- €	3,9 %	- €
		Enintään 90 000 €			- €
Ansiotulo-osinkoa			0 €		..
Ansiotulona verotettavaa	70 %		0 €		..
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %		0 €		..
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)			489 093 €		66 400 €
Ansiotulojen vero			235 334 €		22 804 €
Pääomatulo-osinkoa			- €		337 053,0 €
Pääomatulona verotettavaa	70 %		- €	3,9 %	337 053,0 €
Pääomatulovero	28 %		- €	30 %	101 115,9 €
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %		- €		Ks. YIIä
Käteen jäävä pääomatulo-osinko			- €	3,9 %	235 937 €
Verovapaata tuloa yhteensä			0 €	3,90 %	- €
Nettotuloa käteen			253 759 €	3,90 %	279 533 €
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti					
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä			246 241 €	3,90 %	220 467 €
Kokonaisverorasitus			49,25 %	3,90 %	44,09 %

Josta
65 %
vero-
va-
paata

Liite 5. Tulos 1 000 000 euroa, nettovarallisuus 10 000 000 euroa, verorasitus optimoitu

			Nykyinen:		Esitys:
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"			1 000 000,00 €		1 000 000,00 €
Yrittäjän oma palkka			36 799,99 €		53 789,52 €
Yrittäjän palkan sosiaalikulut *	2,23 %		820,64 €	2,23 %	1 199,51 €
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä			37 620,63 €		54 989,03 €
Yrityksen tulos ennen veroja			962 379 €		945 011 €
Yritysvero	26 %		250 219 €	22 %	207 902 €
Yrityksen tulos verojen jälkeen			712 161 €		737 109 €
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)			10 000 000 €		10 000 000 €
Verovapaa osinko enintään	9 %		900 000 €	3,9 %	390 000,0 €
Jaettava osinko:			712 161 €		737 108,6 €
Verovapaata osinkoa	9 %		90 000 €	3,9 %	390 000,0 €
		Enintään 90 000 €			253 500,0 €
Ansiotulo-osinkoa			- €		- €
Ansiotulona verotettavaa	70 %		- €		- €
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %		- €		- €
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)			36 800 €		53 789,52 €
Ansiotulojen vero			10 437 €		17 535 €
Pääomatulo-osinkoa			622 161 €		737 108,6 €
Pääomatulona verotettavaa	70 %		435 513 €	3,9 %	483 608,6 €
Pääomatulovero	28 %		121 944 €	30 %	145 082,6 €
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %		186 648 €		Ks. YIIä
Käteen jäävä pääomatulo-osinko			590 217 €	3,9 %	592 026,0 €
Verovapaata tuloa yhteensä			276 648 €	3,90 %	253 500,0 €
Nettotuloa käteen			616 580 €	3,90 %	628 280,3 €
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti					
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä			383 420 €	3,90 %	371 719,75 €
Kokonaisverorasitus			38,34 %	3,90 %	37,17 %

Josta
65 %
vero-
va-
paata

Liite 6. Tulos 10 000 000 euroa, nettovarallisuus 10 000 000 euroa, verorasitus optimoitu

		Nykyinen:		Esitys:
Yrityksen tulos ennen "yrittäjän tulonsiirtoja"		10 000 000,00 €		10 000 000,00 €
Yrittäjän oma palkka		8 592 178,14 €		66 399,97 €
Yrittäjän palkan sosiaalikustannukset *	2,23 %	191 605,57 €	2,23 %	1 480,72 €
Yrittäjän oman palkan kulut yhteensä		8 783 783,71 €		67 880,69 €
Yrityksen tulos ennen veroja		1 216 216 €		9 932 119 €
Yritysvero	26 %	316 216 €	22 %	2 185 066 €
Yrityksen tulos verojen jälkeen		900 000 €		7 747 053 €
Nettovarallisuus (edellisen tilikauden perusteella)		10 000 000 €		10 000 000 €
Verovapaa osinko enintään	9 %	900 000 €	3,9 %	390 000 €
<u>Jaettava osinko:</u>		900 000 €		7 747 053 €
Verovapaata osinkoa	9 %	90 000 €	3,9 %	390 000 €
	Enintään 90 000 €			253 500 €
Ansiotulo-osinkoa		0 €		..
Ansiotulona verotettavaa	70 %	0 €		..
Ansiotulo-osingosta verovapaata	30 %	0 €		..
Ansiotulo yhteensä (=ansiotulo-osinko + palkka)		8 592 178 €		66 400 €
Ansiotulojen vero		4 309 565 €		22 804 €
Pääomatulo-osinkoa		810 000 €		7 747 053,1 €
Pääomatulona verotettavaa	70 %	567 000 €	3,9 %	7 493 553,1 €
Pääomatulovero	28 %	158 760 €	30 %	2 248 065,9 €
Pääomatulo-osingosta verovapaata	30 %	243 000 €		Ks. Yllä
Käteen jäävä pääomatulo-osinko		741 240 €	3,9 %	5 498 987 €
Verovapaata tuloa yhteensä		333 000 €	3,90 %	253 500,0 €
Nettotuloa käteen		5 023 853 €	3,90 %	5 542 583 €
Yrittäjän henkilökohtainen veroprosentti				
Maksettavat verot ja sos.kulut yhteensä; yritys ja yrittäjä		4 976 147 €	3,90 %	4 457 417 €
Kokonaisverorasitus		49,76 %	3,90 %	44,57 %

Josta
65 %
vero-
va-
paata